Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН. ● 9 январь 1970 йил, жума ◆ № 6 (14.472). ■ Баҳоси 2 тийин.

Ленинча меҳнат вахтасида

*

Бекобод металлурглари билан Мирзачўлдаги Ленин номли совхоз коллективларининг ватанпарварлик ташаббуси кенг қўллаб - қувватланмоқда

*

Беш йилликнинг қутлуғ одимлари

ТАДҚИҚОТЧИ — ЯРАТУВЧИ

Азим бинолар — қурилиш конструкциялари ва оддий ғиштлардан қад кўтарганидек, мамлакатимиз техника тараққиёти, хўжалик кудрати ҳам катта ва кичик кашфиётлар ҳамда янгиликлар туфайли юксалади, такомиллашади. Фан очган ҳар бир муҳим кашфиётни амалда татбиқ этиш — экономикамизни ривожлантиришни тезлаштириш, хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида янги-янги ютуқларни қўлга киритиш демакдир. Шунинг учун ҳам КПСС XXIII съездида, ишлаб чиқариш кучлари юксалиш суръатларини пухта илмий тадқиқотлар билан боғламасдан туриб ривожлантириб бўлмайди, деб уқтириб ўтилди.

Республикамиз Фанлар академиясининг бир неча ўнлаб илмий тадқиқот муассасалари, олий ўқув юртлари ва олимлар коллективлари сертармоқ экономикамизни юксалтиришда катта-катта самаралар берадиган қатор ишларни амалга оширдилар. Чунончи, олимларимиз қардош республикалар илм аҳллари ва ишлаб чиқариш ташкилотлари билан ҳамкорликда, Ўзбекистон ер остида фойдали қазилмалар йўқ, деган нотўғри назарияни рад этдилар ва бу муаммони илмий асосда ҳал қилиб бердилар. Етакчи геолог олимларимизнинг мўлжалларига асосан олтин, мис ва бошқа рангли металлар, газ, кўмир ҳамда нефтнинг жуда бой конлари қидириб топилди ва фойдаланишга топширилди. Биологларимиз ғўзанинг мўл ҳосил берадиган саноат навларини яратдилар, агрономия тадбирлари системасини ишлаб чиқдилар.

Ҳозир саноат ва қишлоқ хўжалигининг фан таъсир ўтказмаётган биронта соҳасини топиш қийин. Самарқанд ва Қўқон суперфосфат заводлари пахтачилик эҳтиёжлари учун аммонийлаштирилган суперфосфат ишлаб чиқармоқдалар. Бу маҳсулот Кимё институти лабораторияларида шу институт ишлаб чиққан технология асосида яратилди. Заводлар бу илмий янгилик туфайли пахтакорларга энг сифатли ўғит етказиб бериш билангина чегараланиб қолмай, ўз корхоналарининг рентабеллигини оширишга ҳам муваффақ бўлдилар. Фанлар академиясининг ҳисоблаш марказига эга бўлган Кибернетика институти қисқа вақт ичида халқ хўжалиги учун ғоят муҳим бўлган қатор муаммоларни дадил ечиб берди.

Бундай мисолларни кўплаб келтириш мумкин. Дарҳақиқат, фан-техника ютуқлари ва илғор тажрибаларга, ижодий таклиф ва кашфиётларга кенг йўл очилган жойда, сўзсиз, зўр муваффақиятлар қўлга киритилади. Шунинг учун ҳам партия ва совет органлари, завод ва фабрика, колхоз ва совхоз раҳбарлари илмий ташкилотларнинг таклифларига диққат билан қулоқ солишлари, энг аввало бу таклифларнинг хўжаликка келтирадиган фойдаси ҳақида чуқур бош қотириб кўрмоқлари зарур. Айни пайтда ҳар бир олим эса ўзи яратган янгиликнинг турмушга татбиқ этилишида астойдил жон куйдиришга даъват этилгандир. Тадқиқотчи деган сўзнинг асл маъноси ҳам яратувчи деган тушунчани билдиради.

Фан билан ишлаб чиқаришнинг ижодий ҳамкорлигини янада кучайтиришни ҳозирги пайтда ҳаётнинг ўзи тақозо этмоқда. Шу жиҳатдан олиб қараганда, кейинги йилларда Олтинтопган кўрғошин-рух комбинати, Чирчиқ электрохимия комбинати, «Ташсельмаш», «Ташкентқабель», «Таштекстильмаш» каби қатор корхоналар қошида илмий ишга қобилиятли бўлган инженер-техник ходимларга диссертация ёзиш, илмий материаллар тўплаш ва кандидатлик минимумларини топшириш юзасидан тайёргарлик кўриш мақсадида консультация пунктлари ташкил этилганлигини мамнуният билан қайд қилиб ўтиш керак. Эндиги вазифа: ана шу яхши ташаббусни кенг қулоч ёйдириш ва ундан тегишли ижобий натижалар чиқара олишдан иборатдир. Олимларни бевосита ишлаб чиқаришга жалб этиш ҳам, шубҳасиз катта фойда келтиради. Чунки корхоналар энг замонавий лабораториялар ва тажриба майдонларига — тадқиқотчи олим учун сув-ҳаводек зарур бўлган кенг имкониятларга эга, завод-фабрикада, колхоз-совхоз далаларида туғилган ҳар бир янги ғоя тезлик билан воя етади ва ишлаб чиқариш кучига айланади.

Шунга эришмоқ керакки, илмий кадрлар ва илмий лабораторияларга сарфланган ҳар бир совет сўми зое кетмаслиги, балки халқ хўжалигимизга юзлаб ва минглаб сўм фойда сифатида қайтиб келиши зарур. Шу ўринда баъзи хўжалик ташкилотларининг энг самарали илмий ютуқлар ва янгиликларга ҳам совуққонлик билан қараётганликларини айтиб ўтиш жоиздир. Кўпгина корхоналарда техник жиҳозларни яхшилаш, прогрессив технологик жараёнларни ишлаб чиқаришга дадил татбиқ этиш сусткашлик билан олиб борилмоқда. Шу мақсадларга мўлжалланган фондлардан эса яхши фойдаланилмаётир.

Республика қишлоқ хўжалигининг органик ўғитларга бўлган эҳтиёжи ҳисобга олиниб, Кимё институтида бир неча йил мобайнида маҳаллий кўмир конларидан углегумин ўғитлари — гумофос ва аммонийлаштирилган кўмир ҳосил қилинганлиги, лекин бу муҳим кашфиёт ҳанузгача ҳаётга татбиқ қилинмаётгани ҳақида илгари ҳам газетамиз саҳифаларида фикр билдириб ўтилган эди. Бу ўғитларнинг пахта ҳосилдорлигига ижобий таъсир кўрсатиши қишлоқ хўжалигининг энг нуфузли илмий тадқиқот муассасалари — СоюзНИХИ ва Тупроқшунослик институтлари томонидан ҳам етарли даражада текшириб кўрилди. Лекин республика Қишлоқ хўжалик министрлиги бу ўғитларни бир неча йилдан бери ўзининг янги технологияни жорий этиш планига киритиб келаётган бўлса ҳам, аслида бу соҳада шу пайтгача ҳеч қандай амалий қадам қўйилмади. Афсуски, бундай аҳволни бошқа хўжалик ташкилотлари ва корхоналарда ҳам учратиш мумкин.

Фаннинг кучи ҳаёт билан, амалиёт билан чамбарчас алоқа боғлаганлигидадир. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг 1969 йил 3 февралда чиққан «Илмий муассасаларнинг фойдали иш фаолиятини ошириш ҳамда фан ва техника ютуқларини халқ хўжалигида қўлланишни тезлаштириш тадбирлари тўғрисида»ги қарорида ҳам бу масала чуқур, атрофлича ойдинлаштириб берилган. Илмий ютуқларни халқ манфаатларига тағин ҳам кўпроқ ва самаралироқ хизмат қилдириш зарур, бу эса ўз навбатида коммунизмнинг моддий-техника базасини яратишдек буюк ишимизни тезлаштиради, экономика ва турмушимизни янада юксалтиради, бойитади.

Бухоро области. Конимех районидаги «Коммунизм» совхозининг бағри кенг яйловлари қўй-қўзиларга тўла. Совхоздаги бешинчи ферманинг чўпонлари Минлебай Рисбеков ва Турдибек Бобошев ўртоқлар ўз отарида чорва қишловини муваффақиятли ўтказмоқдалар. Улар ўтган йили ҳар юз бош совлиқдан 120-130 тадан соғлом қўзи олган эдилар. Яйлов шунқорларининг бу йилги марраси 150 тадан! Суратда: моҳир чўпонларни яйлов гаштини сураётганда кўриб турибсиз.

А. Горокрик ва А. Усмонов фотоси. (ЎзТАГ).

ҲАР КУНИ 7 МАШИНА

«Таштекстильмаш» заводининг коллективи беш йилликнинг охирги йилига ҳар куни 7 машина бериш программаси билан кирди. Демак, корхона эндиликда ўтган йилдагига нисбатан битта кўп машина ишлаб чиқармоқда. Бу план муваффақиятли бажарилмоқда.

Завод коллективи мамлакат тўқимачиларига яна бир совға тайёрламоқда. Совет ва чет эл мутахассисларининг юксак баҳосига сазовор бўлган «ПК-100 М» маркали йигириш-пишитиш агрегатлари янги йилда 70 та кўп ишлаб чиқарилади.

Коллектив В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллигини муносиб кутиб олиш учун мусобақага қўшилиб, йиллик планни барвақт — 15 декабргача бажариш ва қўшимча бир миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш мажбуриятини олди. Завод 22 ва 23 апрель кунлари тежалган материаллар ҳисобига ишлаб 12 та ровница машиналари ишлаб чиқаради. Тўқимачиларнинг ана шу ускунада бир йил мобайнида ҳосил қиладиган калаваси 8 миллион метр газлама тўқиб чиқаришга етади.

(ЎзТАГ).

БЕҚИЁС РЕЗЕРВЛАР

ГУЛИСТОН. (ЎзТАГ). Мирзачўл районидаги Ленин номли совхоз коллективининг ватанпарварлик ташаббусини юртдошлар қизғин қўллаб-қувватламоқдалар. «Партия XXIII съезди» совхози ишчилари ва мутахассисларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Дала меҳнаткашлари юбилей йилида давлатга 12 минг тонна — пландагидан 2 минг тонна кўп пахта сотишга қарор қилдилар.

Мирзачўл районидаги 1969 йилда давлатга пахта сотиш планини муваффақият билан бажарган Абай номли, Юсупов номли совхозларда ва бошқа хўжаликларда ҳам йиғилишлар бўлиб ўтди. Бу йиғилишларда В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги шарафига беш йиллик планни барвақт бажариш юзасидан илгари олинган мажбуриятлар қайтадан кўриб чиқилди. Умуман район бўйича 70 минг тонна-ўтган йилдагидан 17 минг тонна кўп «оқ олтин» сотишга қарор қилинди. Деҳқончилик маданиятини ошириш, комплекс механизацияни жорий қилиш, яна 9 минг гектар қўриқ ерни қишлоқ хўжалик оборотига киритиш ҳисобига ана шунга эришилади.

ЮБИЛЕЙ ЙИЛИ СОВҒАЛАРИ

ДАСТЛАБКИ 70 ТОННА ГЎШТ

Ўтган хўжалик йилини ҳамма кўрсаткичлар бўйича яхши якунлаган Оржоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг чорвадорлари юбилей олди социалистик мусобақасини қизитиб, янги йилнинг дастлабки кунлариданоқ катта ғалабани қўлга киритдилар. Давлатга 70 тонна юқори сифатли гўшт етказиб берилди.

Колхоз чорвадорлари бу йил давлатга 125 тонна гўшт, 1300 тонна сут сотиш учун қизғин кураш олиб бормоқдалар.

Ф. ИСАЕВ,
И. РУСТАМОВ.

КУН ТАРТИБИДА — ЯНГИ РЕЖАЛАР

Урганч. («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Хоразм область партия комитетининг бу ерда бўлиб ўтган қишлоқ хўжалик ходимлари кенгашида асосий диққат-эътибор Бекобод металлурглари ва Мирзачўлдаги Ленин номли совхоз пахтакорларининг ташаббуси асосида область меҳнаткашларининг юбилей режаларини белгилаб олишга ҳамда шу кунлардаги энг муҳим вазифаларга қаратилди. Область партия комитетининг секретари Х. Матрасулов докладида ва нотиқларнинг сўзларида кўкламга тайёргарлик, чорва қишловини намунали ўтказиш масалалари ҳам атрофлича муҳокама қилинди.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Н. М. Матчонов қатнашиб, нутқ сўзлади.

ҚУТЛУҒ ЙИЛ

РЕПОРТАЖ

Владимир Ильич Ленин номли колхознинг довруғи Оржоникидзе районидагина эмас, бутун республикамизга тарқалган. Бу ерда колхоз ишлаб чиқаришининг ажойиб новаторлари меҳнат қилишади. Кўп тармоқли хўжалик азаматлари пролетариатнинг буюк доҳийси В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллик юбилейига муносиб совға тайёрлаш ҳис-туйғулари билан нафас олмоқдалар.

1969 йилни яхши кўрсаткичлар билан якунлаган доҳий номидаги бу йирик колхоз янги йилнинг дастлабки кунларида катта меҳнат ғалабасини қўлга киритди. Тайёрлов пунктларига 52 тонна семиз гўшт етказиб берилиб, 1970 йилнинг уч квартали плани бажарилди. Хўжалик чорвадорлари тағин 18 тонна гўшт сотиб, йиллик планнинг ҳам адо этилганлиги тўғрисида эрта-индин рапорт беришади.

Мухбиримиз шу колхозда бўлиб, хўжалик раҳбарлари, чорвачилик иши билан шуғулланаётган кишилар билан суҳбатлашди. Хусусан, **колхоз раиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Туроб НОРМУҲАМЕДОВ** бундай деди:

— Чорвачиликни ривожлантиришга алоҳида эътибор беряпмиз. План бўйича фермада 880 бош қорамол бўлиши керак эди. Қорамоллар сонини 936 бошга етказдик. Шундан 350 таси соғин сигирлардир. Ўтган йили 700 тоннадан зиёдроқ сут топшириб, планни ортиғи билан бажарган эдик. Энг илғор сигир соғувчилардан — колхозчиларнинг Бутуниттифоқ III съезди делегати Марҳамат Мирсалимова 18 бош сигирнинг ҳар биридан ўрта ҳисобда 2870 килограммдан серқаймоқ сут соғиб олди. Бундай чеварлар колхозимизда кўп.

Бўрдоқи гўшти етиштириш ва давлатга топширишда ҳам катта ютуқларга эришдик. Бултур планга қўшимча 16 тонна гўшт топширган эдик. Бу йил пландан ташқари сотиладиган гўштни тағин ҳам кўпайтирамиз.

Правление раисининг чорвачилик бўйича ўринбосари **Юсуфбой ЖЎРАЕВ:** — бултур 150 бош қорамолни 1 октябрдан бошлаб бўрдоқига қўйдик. Қорамоллар уч ой давомида силос, аралаш озуқа, широт, беда, дағал хашак бериб боқилди. Бўрдоқига қўйилган ҳар бош қорамолга бир кеча-кундузда 10 килограммдан силос, 3-4 килограммдан аралаш озуқа, 20 килограммдан беда ва бошқа ширали ҳамда тўйимли ем-хашак бериб боқдик.

Бўрдоқига қўйилган ҳар бош қорамолнинг тирик вазни ўртача 250-270 килограммни ташкил этарди. Молбоқарларимиздан Жалол Назиров, Бўрон Нуриддинов, Ғани Абдуллаев ва бошқалар молларни меҳр билан парвариш қилдилар, вақтида ем бериб, вақтида суғориб турдилар. Мол боқишда зооветеринария қоидаларига қатъий амал қилинди. Натижада ҳар бир қорамол бир кеча-кундузда 800-1200 граммдан семирди. Шу туфайли январь ойининг дастлабки кунларидаёқ гўшт топшириш бўйича биринчи, иккинчи ва учинчи квартал топшириқларини бажариб қўйдик. Ҳали бўрдоқига боқилаётган молларимиз кўп. Шу кеча-кундузда планни бажарибгина қолмасдан давлатга қўшимча кўп миқдорда гўшт сотишни мўлжаллаб турибмиз.

— Бундан колхоз қандай иқтисодий фойда кўряпти?

Колхознинг бош экономисти **Маҳкамжон ҒУЛОМОВ** бу саволимизга қуйидагича жавоб қайтарди:

— Бизда яйлов йўқ. Молларни қўлдан озуқа бериб бўрдоқига боқишга тўғри келади. Бу йўл билан жуда катта иқтисодий фойда кўрмоқдамиз. Биринчидан, гўшт тайёрлаш ва давлатга топшириш йиллик планини январь ойининг бошларида бажариб қўйиб, ўрта ҳисобда 200 бош қорамолга етадиган озуқани тежаб қоламиз. Иккинчидан, гўштнинг таннархини анча арзонга туширяпмиз. Масалан, бир центнер гўштнинг таннархи план бўйича 122 сўм 46 тийин бўлса, бизда ҳозиргача ҳар бир центнер гўштнинг таннархи 118 сўм 50 тийинга тўғри келаётир. Биргина бу йил давлатга сотадиган 70 тонна гўшт эвазига 35 минг сўм соф фойда оламиз.

Гўшт топшириш йиллик планининг бўрдоқи гўшти ҳисобига бажарилишидан келаётган иқтисодий фойда ана шундай. Чорвадорларимиз бундан буён ҳам шу принципга тўла амал қилаверадилар.

...Колхоздан қайтаётганимизда қорамол ортган машиналар тайёрлов пунктларига шошилаётган эди. Бу, давлатга гўшт топшириш йиллик планининг эрта-индин бажарилишидан далолат бериб турарди. Ҳа, ленинчилар ўз сўзларига тўла амал қиладилар.

ЗАФАРЛИ ОДИМЛАР

Халқ хўжалигининг юксак суръатлар билан тараққий этаётганлиги туфайли республикамиз меҳнаткашларининг реал пул даромадлари борган сари кўпаймоқда. Жумладан, 1969 йили реал пул даромадлари 1968 йилга нисбатан жон бошига 4,1 процент кўпайди. 1970 йилда эса бу миқдорни 6,1 процентга етказиш планлаштирилган.

Аҳоли пул даромадларининг ўсиши ўз-ўзидан кишиларнинг енгил саноат маҳсулотларига, халқ истеъмол буюмлари ва молларига бўлган талаб ва эҳтиёжи ошишига олиб келаётир. Иттифоқ Министрлар Советининг 1968 йили Ўзбекистонда енгил саноатни ривожлантириш ҳақидаги ва республика Коммунистик партияси Марказий Комитети ва Министрлар Советининг «Ўзбекистон ССРда 1969—1975 йилларда енгил саноатни ривожлантириш тўғрисида»ги қарорларида ана шу масала ўз ифодасини топди.

Ўтган йил енгил саноатни ривожлантиришда муҳим босқич бўлди. 1968 йилдагига нисбатан маҳсулотни реализация қилиш плани 5,5 процент ошириб бажарилди. Бир қатор йирик корхоналар қад кўтарди, айрим фабрика ва заводлар реконструкция қилинди, янги цехлар фойдаланишга топширилди.

Беш йилликнинг тўртинчи йилида маҳсулот ишлаб чиқара бошлаган корхоналар орасида Наманган даги шойи ва костюмбоп газламалар комбинатининг йигирув ва тўқув фабрикалари ишга тушганлиги диққатга сазовор. Комбинат тўла қувват билан ишлай бошлаганида йилига 47 миллион метр газлама ишлаб чиқаради. Ҳолбуки ҳозирда республикамизда бир йилда 45 миллион метр газлама ишлаб чиқарилмоқда. Улкан комбинат тўла қувват билан ишлай бошласа республикамизда газлама ишлаб чиқариш икки марта кўпаяди.

Шу нарса характерлики, корхоналар қуришда ва уларни кенгайтиришда аҳолининг жойлашиши, гавжумлиги, аҳоли пунктларининг ишчи кадрларга бойлиги ҳисобга олинмоқда. Чунончи, Самарқанд шаҳрида йилига 2 миллион болонья плашчлари ишлаб чиқарадиган фабрика, Чирчиқ шаҳрида тикув фабрикаси фойдаланишга топширилди.

Пахта тозалаш саноати қувватини оширишда ҳам 1969 йил унумли бўлди. 1966—1969 йиллар мобайнида қурилган 17 корхонанинг кўпчилиги шу йили момиқ ва тола чиқара бошлади. Қарши ва Жиззах пахта заводлари кенгайтирилиб, қуввати икки марта оширилди.

Беш йилликнинг сўнгги йилларида енгил саноат ва пахта тозалаш саноатига бевосита сарфланадиган капитал маблағлар ҳажми ошириб борилмоқда. 1970 йилда саноатнинг бу ҳар икки тармоғига ўтган йилдагига нисбатан анча кўп — енгил саноат корхоналари қурилиши учун 27 миллион 430 минг сўм, шу жумладан қурилиш-монтаж ишлари учун 12 миллион 930 минг сўм, пахта тозалаш саноати қурилиши учун 28 миллион 950 минг сўм, шу жумладан қурилиш-монтаж ишлари учун 11 миллион 150 минг сўм сарфланади. Кўриниб турибдики, саноатнинг бу икки тармоғини ривожлантириш учун катта имкониятлар мавжуд.

Шунинг учун ҳам Ленин юбилейи йилида енгил саноат ва пахта тозалаш саноати корхоналари қурилишида ғоят кенг кўламда иш олиб борилади. Тошкентдаги «Юлдуз» тикувчилик фирмаси, 2-тикувчилик фабрикаси ва пойафзал фабрикаси батамом қуриб бўлинди. Қўқонда чарм заводи қурилиши бошланади. Бухорода эса ип-газлама комбинатини қуришга тайёргарлик ишлари олиб борилади. Фарғонада қад кўтарадиган сунъий чарм комбинати ишга тушгандан сўнг республикамиздан ташқари Қирғизистон, Тожикистон, Туркманистон республикаларини чарм билан таъминлашда ҳам катта манба бўлади. Комбинат йилига 20 миллион квадрат метр сунъий чарм билан бирга 10 миллион квадрат метр плёнка ва 6 минг тонна пойафзал картони ишлаб чиқаради. Сирдарё, Самарқанд, Қашқадарё, Хоразм, Фарғона областларида пахта заводлари ишга тушади. Бу корхоналарнинг фойдаланишга топширилиши Қорақалпоғистон АССР ва Хоразм областларида пахтани қайта ишлаш учун бошқа областларга ташиб боришдек ортиқча ишга барҳам беради. Жами ўтган йилдагига нисбатан 70 минг тонна тола ортиқча ишлаб чиқарилади. Шунингдек келгуси йилларда қурилиши лозим бўлган 14 та корхонанинг лойиҳаси тузилади.

Бир сўз билан айтганда юбилей йили енгил саноат ва пахта тозалаш саноатини тараққий эттиришда янги қўйилган яна бир зафарли қадам бўлади.

Н. НИШОНОВ,
Республика Давлат план комитети енгил саноат ва пахта тозалаш саноати бўлимининг бошлиғи.

ПАРТИЯ АХБОРОТИ

КОММУНИСТЛАР ЎҚУВИ

Навоий районидаги Свердлов номли колхозда коммунистларни марксча-ленинча ғоялар билан қуроллантиришга алоҳида эътибор бериляпти. Бригада бошлиқлари, механизаторлар, илғор чорвадорлар, барча агроном ва энтимологлар сиёсий билимларини такомиллаштиришга киришдилар.

Район партия бюросида колхоз бошланғич партия ташкилотининг секретари И. Раҳимов коммунистлар ўқуви юзасидан тўпланган илғор тажрибалар ҳақида, қишлоқ коммунистларини сиёсий жиҳатдан чиниқтиришнинг форма ва методлари тўғрисида ахборот берди. Райком бюроси Свердлов номли хўжалик коммунистларининг улуғ В. И. Ленин меросини ўрганиш борасидаги тажрибаларини қайд этди ва партиявий ўқувни янада яхшилаш юзасидан муҳим тадбирларни белгилади.

Райондаги «Нарпай» совхози, «Бухоро», «Москва», Ленин номли колхозларда ҳам партия ўқуви намунали уюштирилган.

ТОПШИРИҚ

«Октябрь» колхози Ромитандагина эмас, областдаги пешқадам, юқори ҳосилли хўжаликлардан биридир. Хўжаликни машъаллар қаторига кўтаришда қишлоқ коммунистларининг кўрсатган ғайрат-ташаббуси диққатга сазовордир. 90га яқин КПСС аъзоси ишлаб чиқаришда шахсий намуна кўрсатмоқда. Колхоз партия ташкилоти ҳисобида турувчи ҳар бир коммунист қобилияти, ишчанлигига монанд партия топшириғига эгадир.

Ромитан район партия комитети «Сен партия топшириғини қандай бажаряпсан?» деган мавзуда анкета тарқатган эди. Сермазмун, қизиқарли ва аниқ жавоблар «Октябрь» колхози коммунистларидан олинди. Хўжаликда С. Ҳайитов, Э. Пўлатов каби механизатор-коммунистлар, О. Тоҳиров, Н. Отаев сингари пешқадам бригадирлар партия топшириғини бажаришда алоҳида ибрат кўрсатмоқдалар.

Район партия комитети «Октябрь 50 йиллиги», «Ромитан» совхозлари, «Ўзбекистон», «Москва», Навоий номли колхоз бошланғич партия ташкилотлари ҳисобидаги коммунистлар ҳам партия топшириғини сидқидилдан бажаришда алоҳида ўрнак кўрсатаётганини инобатга олди ва ҳамма бошланғич, цех партия ташкилотларидаги КПСС аъзолари маълум партия топшириғига эга бўлишлари кераклигини таъкидлади.

СИФАТ БИРИНЧИ ПЛАНДА

Коғон ёғ заводининг коммунистлари йиғилишларида доҳий В. И. Ленин туғилган кунининг 100 йиллиги шарафига олинган шахсий мажбуриятларнинг қандай бажарилаётганини муҳокама қилдилар. Корхонада маҳсулот сифати яхшиланди, натижада 10.600 сўм фойда кўрилди. Ленин орденли сепараторчи Н. Саидова, В. Абдуллаев, Р. Ҳалилова, Е. Коминина сингари коммунистик меҳнат зарбдорлари маҳсулот сифатини яхшилашда ўрнак кўрсатмоқдалар.

Корхонада ҳар бир коммунист ишчи-ихтирочи ҳисобланади. Яқинда оддий ишчи Б. Абдуллаев сепаратор машинасига 1,3 миллиметрли пластинка ўрнатишни таклиф этди. Натижада агрегатларнинг оборот тезлиги оширилди. Бу таклиф корхонага йилига 1300 сўм иқтисодий фойда бериши маълум бўлди. Коммунист-ихтирочилар маҳсулот сифатини оширишга интилмоқдалар. Заводда ёғ-экстракция цехининг реконструкция қилиш, қўшимча 5та сепаратор, 2та транспортёр ва бошқа ёрдамчи ускуналарни ўрнатиш мулжаллаб қўйилди. Буларнинг ҳаммаси маҳсулот сифатини яхшилаш, таннархини арзонлаштиришга имкон беради.

Коғон район партия комитети ёғ заводи коммунистларининг маҳсулот сифатини яхшилаш ҳамда доҳий В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига олинган шахсий мажбуриятларни муддатидан илгари бажариш юзасидан бошлаган қимматли ташаббусларини маъқуллади.

ОБОДОНЧИЛИК ЙЎЛИДА

Свердлов район партия комитетида қишлоқ коммунистларининг ободончилик ишларидаги фаолияти муҳокама қилинди. Бу ҳақда Охунбобоев номли, Киров номли, Свердлов номли колхозларнинг партия ташкилоти секретарлари З. Шарипов, И. Умидов, О. Раҳимова ўртоқларининг ахбороти эшитилди.

Охунбобоев номли колхоз коммунистлари қишлоқларни қайта қуриш, йўл ва кўприкларни созлаш ишларида зўр активлик кўрсатмоқдалар. Кейинги йилларда бу ерда 300 га яқин хонадон янги уйларга кўчиб кирди. 600 хўжаликка табиий газ киритилди, 120 уйга телефон ўрнатилди. Қишлоқ йўлларига асфальт ётқизиш, мактаб, медпункт, касалхона, ошхона, маиший хизмат уйи қурилиши охирига етказилди. Бу ишларда қишлоқ коммунистлари алоҳида ғайрат ва ташаббус кўрсатмоқдалар.

Район партия комитети меҳнаткашларнинг ўсиб бораётган талабларига монанд уй-жой бинолари, маданий-маиший хизмат кўрсатиш муассасаларини тез суръатлар билан тиклашда коммунистларнинг роли ва шахсан актив иштирок этишини таъминлаш юзасидан муҳим тадбирларни белгилади.

ЯКДИЛЛИК БИЛАН

ГУЛИСТОН, («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Бу ерда область партия активининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилишда КПСС Марказий Комитети 1969 йил декабрь Пленуми, колхозчиларнинг Бутуниттифоқ III съезди якунлари ва область партия ташкилотининг вазифалари ҳақида область партия комитетининг биринчи секретари Е. Тасанбоев доклад қилди.

Йиғилиш қатнашчилари қабул қилган резолюцияда КПСС Марказий Комитети декабрь Пленуми қарорлари, КПСС Марказий Комитети сиёсий бюросининг ташқи ва ички сиёсат соҳасидаги амалий фаолияти якдиллик билан маъқулланди.

Шунингдек, резолюцияда беш йиллик топшириқларини муддатидан олдин бажариш учун, В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш учун мусобақани янада қизитишга область меҳнаткашларининг куч-ғайратларини сафарбар қилиш зарурлиги таъкидланади.

Т. ЖАМОЛОВ.

Автотранспорт хўжаликлари иш тажрибасидан

БАРАКАЛИ МЕҲНАТ

«Главташкентстрой»га қарашли транспорт бошқармаси ишчи, инженер-техник ходимларининг баракали меҳнатига кўпчилик ҳавас билан қарайди. Бунинг сири нимада? Гапнинг сирасини айтганда транспорт бошқармаси планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системаси билан иш бошлаганига бир йилдан ошяпти. Корхона янги система бўйича ишлай бошлагач, орадан кўп ўтмай сезиларли ўзгаришлар юз бера бошлади. Бошқармада юк ташиш обороти анча ортди. Шофёрларнинг меҳнатга бўлган иштиёқи ошди. Чунки уларнинг меҳнатдан моддий манфаатдорлиги ҳам олдингига нисбатан яхшиланди.

Бошқармада янгича система шарофати билан автомобиль хўжаликлари коллективлари ўртасида социалистик мусобақа ҳар қачонгидан ҳам авж олдириб юборилди. Мусобақада ғолиб чиққан коллективлар, меҳнат илғорлари бошқарма маъмурияти томонидан муносиб тақдирланиб борилди. Шофёрлар, инженер-техник ходимлар ижодий меҳнат кўтаринкилигини янада оширдилар. Автобазаларда асосан вақтдан самарали фойдаланиш, ёнилғи ва бошқа материалларни тежаб-тергаб сарфлаш эвазига меҳнат унумдорлиги юқори кўтарила борди.

Мусобақа — баракали меҳнат қанотидир. Буни яхши тушунган бошқарма раҳбарлари автобаза коллективлари ўртасида «Ўз касбининг устаси», «Миллионер шофёр» номини олиш учун мусобақа ташкил этдилар. Ишчилар «Ленинча беш йилликлар зарбдори», «В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги шарафига ташкил этилган социалистик мусобақада ғолиб чиққан коллектив» фахрий номларга мушарраф бўлиш учун ҳам фидокорона меҳнат намунасини кўрсатиб тер тўкдилар.

Бошқармада юз берган бу ўзгаришлар ишчиларнинг меҳнатга бўлган масъулиятини янада оширди. Агар бултур бошқарма бўйича 38900 минг тонна халқ хўжалик юклари ташилган бўлса, бу рақам беш йилликнинг бешинчи йилида 42,1 миллион тоннани ташкил этади.

Корхоналарда коммунистик меҳнат зарбдори номини олиш ҳаракати тобора кенг тус олаётир. Бу ҳаракатда коммунистлар кўпчиликка ибрат кўрсатишяпти, меҳнатга онгли муносабатда бўлиш, баракали ишлаш, янгича технологияни ишлаб чиқаришга жорий этиш, вақтдан самарали фойдаланиш ташаббускори бўлишяпти. Ҳозир бошқармамизда 2828 киши коммунистик меҳнат ҳаракати қатнашчиси. 126 бригада коллективлари коммунистик меҳнат бригадаси номини олди.

Ишчиларнинг моддий манфаатдорлиги ошириб борилиши улардаги ишга қизиқиш туйғусини янада оширди. Биз буни амалда синаб кўрдик.

Еттинчи автобаза коллективи бошлаб берган ажойиб ташаббус шу кунда бошқармамиздаги кўпчилик корхоналарда ҳам кенг қанот ёйди. Автобазадаги В. Сотников бошлиқ коммунистик меҳнат бригадаси коллективи шофёрлари машиналарга иккитадан прицеп улаб ишлаш ташаббусини бошлаб бердилар. Улар бир прицепли машина бир кунда бажарадиган юмушни куннинг биринчи ярмидаёқ уддалашга эришдилар. Шундан сўнг автобазадаги барча бригадаларнинг шофёрлари ҳам ўз машиналарига иккитадан прицеп улаб ишга киришдилар. Шу тариқа бу ташаббус кенг ёйила борди. «Миллионер шофёрлар» сафи эса ошди. Меҳнатга барака кирди.

Бошқармамиздаги ҳамма автобазаларда ҳам техникадан, меҳнат ресурсларидан ишнинг кўзини билиб самарали фойдаланиляпти деб бўлмайди. 6-, 11-автобазалар ишни ёмон ташкил этганликлари оқибатида ойлик ва квартал юк ташиш топшириқлари кўпинча бажарилмай қолаётир. Бу корхоналарда ишчиларга маданий-маиший шароит яратиб беришдек биринчи даражали вазифалар ҳам кўнгилдагидек эмас. Социалистик мусобақа натижалари ўз вақтида якунлаб борилмайди. Шу кунларда бошқармамиз коллективи бундай қолоқ корхоналарни илғор коллективлар даражасига кўтариш тадбирларини белгилаб чиқаётир. Бу — шубҳасиз янада баракали меҳнат қилишга имкон беради.

П. СЕЛЕЗНЕВ,
«Главташкентстрой»га қарашли транспорт бошқармаси бирлашган касаба союз комитетининг раиси.

Янгиликлар,
ХУШХАБАРЛАР

ЧАРОҒБОНЛАР РИСОЛАСИ

Москвадаги «Информэнерго» нашриёти «Ўзбекистон энергетикаси ва уни ривожлантириш истиқболлари» деб номланувчи китобни босмадан чиқарди. Китоб муаллифи — Ўзбекистон ССР энергетика ва электрлаштириш министри, техника фанлари кандидати А. Ҳ. Ҳамидов.

Китобда республикамизда энергетика иншоотлари қурилиши бошланган дастлабки воқеалардан тортиб, Ўзбекистонда электрлаштириш ишларининг кўлами ва бу соҳада қўлга киритилган муваффақиятлар ҳақида қизиқарли ҳикоя қилинади. Муаллифнинг таъкидлашича, Ўзбекистонда электр энергия ҳосил қилиш 1913 йилдагига қараганда ҳозирги вақтда 5 минг баравар кўпайди.

М. ДОКТОРОВ,
П. САЛЬНИКОВ.

УЧҚУНДАН АЛАНГА

Тошкентдаги «Шарқ» мебель фирмасининг коллективи ҳамшаҳарлари бўлган «Қизил тонг» тикувчилари изидан бориб, шу йил 11 апрель куни коммунистик шанбаликка чиқадиган бўлишди. Шанбаликда, тежалган хом ашё ва материаллардан 400 дона болалар стулчалари, кийим-кечак сақланадиган 50 дона шкаф, 50 дона буфет тайёрланади.

Бу маҳсулотларни тайёрлашга сарф бўладиган иш ҳақи беш йиллик фондига ўтказилади. Республика мебель ва ёғочсозлик саноати корхоналарида янги ташаббус кенг қулоч ёйиб, учқундан аланга ҳосил бўлмоқда.

Х. ЖЎРАЕВ.

Шахсий кутубхона

Сидиқжон Андижон область Хўжаобод районидаги «Коммуна» колхозининг 5-бригадасида ишлайди. У китобга меҳр қўйган. Янги чиққан асарларни дарҳол сотиб олади. Шу тариқа қисқа вақт ичида Сидиқжон Сотиболдиевнинг уйида 700 га яқин китоб фондига эга бўлган шахсий кутубхона вужудга келди. Янги китобларни бирга ишлайдиган колхозчилар ва ҳамқишлоқларига ҳам ўқиш учун бериб туради.

Ш. ЗОКИРОВ,
колхозчи.

Навоий химия комбинати қурилишида

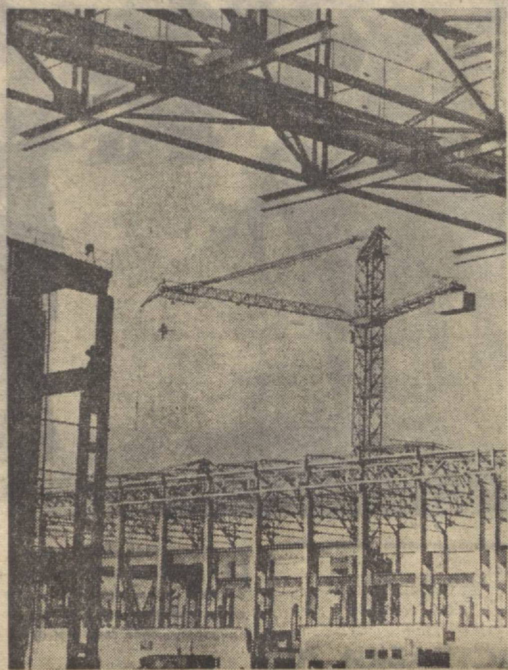

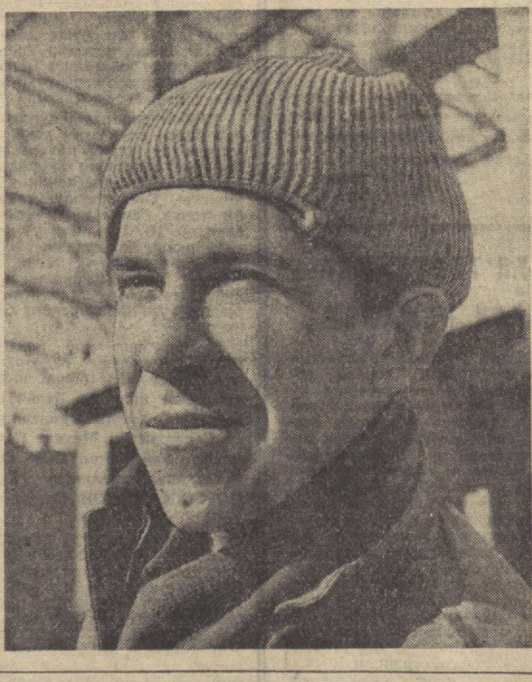

Улкан Навоий химия комбинати юбилей йилида янада қудратли бўлади. Бу ерда фидокор, серғайрат қурувчи ва монтажчилар комбинатнинг учинчи навбатини жадал суръатлар билан бунёд этаётирлар. Қўшимча корпус ва цехлар қад ростлаяпти. Суратларда: (юқорида) Шу кунларда монтаждан чиқарилаётган аммиак ишлаб чиқарилувчи цехнинг умумий кўриниши, 87-қурилиш участкасининг пешқадам монтажчиси А. Феоктистов (пастдаги сурат). А. ГОРОКРИК ва А. УСМОНОВ фотолари (ЎзТАГ).

ҚАРДОШЛИК МАДҲИ

Тақриз

Урушнинг тугаганига чорак асрча вақт бўлди, лекин уруш доғи ҳамон қалбларни зирқиратади. Ёзувчи Раҳмат Файзийнинг «Ҳазрати инсон» романи китобхонни уруш йилларидаги Тошкент ҳаётига олиб киради. Шу мавзуда бундан аввал бир неча асарлар яратилган бўлишига қарамай «Ҳазрати инсон» материали, ғоявий муддаоси, образлари жиҳатидан адабиётимизда янгиликдир.

Аввало роман тарихий давр ҳақиқатини реалистик гавдалантиради. Асарда тасвирланган ҳаёт манзаралари, одамлар қиёфаси, кураши ва меҳнатида уруш даври руҳи ва халқ жасоратини ҳис этиш мумкин.

Инсон меҳри оламнинг таянч нуқтасидир. Шу меҳр бўлмаганда дунё остин-устун бўлиб кетарди. Инсон меҳри қуёшдир, шу меҳр бўлмаганда ўтмиш ҳам, ҳозиру келажак ҳам зулматга айланган бўларди. «Ҳазрати инсон»ни ўқиб чиққанингда шундай фикр туғилади, кишида. Дарҳақиқат, совет инсонпарварлигини улуғлаш романнинг асосий лейтмотиви, туб ғоясидир. Ёзувчи буни ўзбек миллий одати — болажонлик хусусиятини ҳаққоний акс эттириш орқали кўрсатади. Улуғ Ватан уруши йилларида янги авлод тақдири учун кураш ҳам ўзи бир фронт бўлган эди. Ана шу фронтнинг бир тармоғи Маҳкам ака оиласи қалбидан ўтади. Бу оддий ўзбек оиласининг ғам ва ташвишлари, шодлиги ва машаққатлари, меҳнат ва кураши романнинг асосий сюжет чизиғидир.

Маҳкам ака ва Меҳриниса романдаги мукаммал образлардандир. Маҳкам ака оиласи душман босиб олган районлардан келтирилган болалардан ўн учтасини тарбиясига олади. Сиртдан қараганда бу ҳол ўша долзарб кунларда содир бўлган тасодифий воқеадай бўлиб туюлади.

Аммо ёзувчи оддий ўзбек оиласини бу олижаноб ишга даъват этган ҳаётий ва ижтимоий далилларни очиб беради, бу ватанпарварлик совет воқелигининг типик хусусияти эканини кўрсатади.

Маҳкам ака фаолияти ва маънавиятининг асосини ижтимоий руҳ — жамиятга хизмат қилиш туйғуси ташкил этади. У ўзининг оддий темирчилик касбининг ижтимоий аҳамиятини чуқур ҳис этади.

Ёзувчи Маҳкам акадаги фарзанд меҳри, болажонлик хусусиятининг ҳам ижтимоий негизларини ана шундай ҳаётий-руҳий деталларда очиб беради.

Асарда Маҳкам аканинг улкан инсоний қалби ҳаққоний очиб берилган. У болаларни тарбиясига олаётганда баъзи тантиқ оилалар сингари чиройи, миллатига қараб эмас, инсонийлик нуқтаи назаридан ёндошади. Унинг фарзандлари орасида турли миллат кишиларини учратасиз. Маҳкам ака тарбияда уларнинг ҳар бирининг қалбига алоҳида йўл топади, қалби яримта болаларга эҳтиёткорлик билан муомалада бўлади. Бола шахсияти ва ички руҳиятига ҳурмат билан қараш Маҳкам аканинг юксак отахонлик фазилатидир. Бир мисол: синглиси Лесяни йўқотиб қўйганидан Остап қаттиқ изтироб чекаётганини сезган Маҳкам аканинг юраги чидамайди. Болани бирга олиб Тошкентни кезиб чиқади, ўн иккита болалар уйини излайдилар, вокзалда, одамлар гавжум жойларда бўладилар. Ниҳоят, Лесяни топиб Остапнинг қалбига бир дунё қувонч бахш этади.

Асарда Меҳриниснинг ички маънавий фазилатлари ҳам ана шундай ҳаётий лавҳаларда ифодаланади. Қалби фарзанд меҳрига ташна бу аёл болалар учун куйгунчак меҳрибон она сифатида гавдаланади. Ўн уч фарзанднинг болалик қувончи ҳам, ташвиши ва беозорликлари ҳам она қалбида акс садо беради. Колянинг уйдан қочиб кетганини, Ренатнинг бозорда тарвуз ўғирлаб юрганини, Абрамнинг бетобликларини Меҳриниса чуқур изтироб билан ҳис этади. Туғишганлик эмас, инсон меҳри болалар билан она қалбини бир-бирига табиий пайванд қилади. Айниқса, Меҳриниса оғир бетоб бўлиб қолганда болаларнинг меҳрибонлиги акс эттирилган саҳифалар китобхонни ғоят тўлқинлантиради.

Романда турли миллат фарзандларининг ёқимли образлари яратилган. Ёзувчи ўн уч боланинг ҳар бирининг ўзига хос хусусиятини беришга ҳаракат қилган.

Романда меҳр-муҳаббат билан тасвирланган ёш қаҳрамонлар адабиётимизни бойитувчи янги образлардир.

Асарда бир-икки эпизод ва деталлар орқали эсда қоладиган образлар ҳам яратилган. Йўлдош Охунбобоев ота-онасиз қолган болаларга ғамхўр, улар тақдири учун жонкуяр эл отахони сифатида гавдаланади.

Асарнинг услуби жиддий, реализм билан суғорилганини алоҳида қайд этиш керак. Аммо реализм сон-саноқсиз ҳаёт манзаралари, деталларни саралашни, умумлаштиришни талаб этади. Асарнинг баъзи ўринларида ҳаёт воқеаларининг ана шундай бадиий синтези етарли эмас. Сюжет тараққиётига зарурияти бўлмаган эпизодлар, характерга деярлик янгилик киритмайдиган лавҳалар ва ортиқча образлар воқеа йўналишини сусайтиради, бинобарин, китобхонни толиқтиради. Абдурасул образи ривожи, Ботир-Салтанат сюжет чизиғи чуқурроқ далиллашни талаб этади.

Ёзувчи болалар айниқса аёлларнинг ўзига хос тилини яхши билади. Шу билан бирга, баъзи персонажлар диалоглари бадиий ихчамлаштиришни талаб қилади, албатта.

«Ҳазрати инсон» совет инсонпарварлиги, халқлар қардошлигини мадҳ этувчи, урушга қарши нафрат руҳидаги йирик бадиий асардир.

Очил ТОҒАЕВ,
филология фанлари кандидати.

МАРКСЧА-ЛЕНИНЧА НАЗАРИЯ МАСАЛАЛАРИ

ЕНГИЛМАС ҲАМЖИҲАТ ИТТИФОҚ

Совет халқи икки буюк шонли сана — В. И. Ленин туғилган куннинг юз йиллиги ва СССР ташкил топганининг эллик йиллигини нишонлаш арафасида турибди.

В. И. Лениннинг ССР Иттифоқини ташкил қилиш ва мустаҳкамлаш, унинг тузилиш принциплари, ривожланиш йўлларини, унинг ҳаётбахш кучи ва енгилмаслиги манбаларини аниқлаб беришдаги ролини чуқур ва кенг ёритиш муҳим аҳамиятга моликдир.

СССР жаҳон меҳнаткашларининг биринчи жонажон давлатигина бўлиб қолмай, шунингдек халқларнинг тенг ҳуқуқлилиги ва ҳамкорлиги асосига қурилган биринчи кўпмиллатли давлат ҳамдир.

Коммунистик ва ишчи партиялари халқаро Кенгаши ҳужжати ва материалларида СССР нинг тажрибасига, унинг жаҳон революцион жараёнидаги, халқларнинг тинчлик, демократия ва социализм учун курашидаги ролига муҳим ўрин берилган. СССР вужудга келишининг ўзиёқ жаҳон майдонида миллий зулм системасига, халқлар ўртасидаги ўзаро низо ва душманчиликка қарши қақшатқич зарба бўлиб тушди. Кўпмиллатли Совет давлатининг ташкил топиши мустамлакачилик даврининг барбод бўлишидан дарак берди. У халқларга империалистик асоратдан халос бўлишнинг реал ва ишончли йўлини, халқлар ўртасида бутунлай янгича муносабат ўрнатиш йўлини кўрсатиб берди.

Тенгҳуқуқли халқлар ҳамкорлигининг қудратли иттифоқи СССР ленинча миллий сиёсатнинг ғоявий гранит пойдеворига қурилган бўлиб, унинг моҳиятини пролетар интернационализми, халқлар ҳамкорлиги ва дўстлиги йўли белгилайди. Улуғ Октябрь социалистик революцияси бу масалани бевосита ҳал этиш даврини бошлаб берди, «халқлар учун турма» бўлган чор Россиясининг буржуа помешчиклик тузумини таг-томиригача мажақлаб ташлади.

Эзилган миллатлар ва озчиликни ташкил этган халқларнинг социал ва миллий зулмдан тўла озод этилиши, уларга беқиёс кенг ҳуқуқлар берилганлиги Совет ҳокимияти, Коммунистик партиянинг турли миллат меҳнаткашлари манфаатлари ва эҳтиёжлари тўғрисида чексиз ғамхўрлик кўрсатиб келаётганлигининг оқибатидир. Революцион омманинг уч рус инқилоби синфий кураши жараёнида таркиб топган биродарона ҳамкорлиги традициялари, уларнинг ҳарбий-сиёсий ва хўжалик жиҳатдан бирлашиши, турли миллат меҳнаткашларининг Октябрь душманларига қарши фидокорона кураши — шуларнинг ҳаммаси халқларнинг ягона социалистик давлатга бирлашиши учун замин бўлди.

Ўтмишда ҳукм суриб келган кўпмиллатли давлатларнинг барчаси қамчи ва гурзи зўри билан, қанчадан-қанча қурбонлар бериш эвазига барпо қилинар эди. Бу ҳол аслида мазлум халқларнинг миллий давлатлари тугалиб кетишига олиб борар эди. СССР эса, халқларнинг тўлиқ эрки-ихтиёрини ҳисобга олиш, уларнинг тенг ҳуқуқлилиги ва хайриҳохлиги асосида, уларнинг миллий давлатларини янгидан барпо қилиш ва мустаҳкамлаш асосида барпо этилди.

ССР Иттифоқи осонликча ташкил топмади. Совет республикаларини бирлаштиришнинг мақсадга энг мувофиқ ва мақбул формасини излаб топишнинг нечоғли мураккаблиги ва турли мунозараларга сабаб бўлиши табиий эди. Совет Федерациясининг янги формасини излаб топиш ва синовдан ўтказиш буюк давлатчилик шовинизми ва маҳаллий миллатчиликка қарши кураш жараёнида олиб борилди.

Совет республикаларининг ўзаро муносабатларини белгилаб чиқиш юзасидан комиссия ташкил қилинган эди. Комиссия федератив муносабатлар тузилишининг ихчам ва қулай формасини излаб топиши зарур эди. У, бир томондан совет республикаларининг мустаҳкам жипслашуви, умумий масалаларни ҳамжиҳатлик билан ҳал этишлари учун имкон яратиб берса, бошқа томондан республикаларнинг суверен ҳуқуқларига путур етказмаслиги керак эди. Комиссия ўз фаолиятида дастлаб жиддий хатоларга йўл қўйди. Унинг ишига В. И. Ленин аралашгандан сўнг, бу хатоларни бартараф қилишга муваффақ бўлинди. Комиссиянинг дастлабки қарори бир томонлама тус олган бўлиб, барча совет республикаларининг суверен ҳуқуқлари камситилган ҳамда фақатгина марказлашувга бор кучларни сарфлаш талаб қилинар эди. Давлат қурилишидаги миллий хусусиятлар эътиборга олинмаган эди. Комиссия қарори «автономлаштириш плани» номини олиб, РСФСРни ягона иттифоқ давлати, деб эълон қилишни, бошқа республикаларни эса, автоном республика ҳуқуқи билан унинг составига киритишни назарда тутган эди. Шундай қилиб, комиссия лойиҳаси РСФСР нинг бошқа республикаларга нисбатан устунлиги ва имтиёзини сақлаб қолган ва кучайтириб юборган, ва бу ҳол объектив тарзда мазкур республикаларнинг суверен ҳуқуқларига путур етказган бўлур эди. Совет республикаларини автономлаштириш ғояси совет халқлари ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлаш вазифаларига жавоб беролмас эди.

Лениннинг донолиги ва узоқни кўраолиши туфайли ягона совет кўпмиллатли давлати тузишнинг мақсадга энг молик формасини танлаб олиш мумкин бўлди. Бинобарин, бундай давлат пролетар интернационализми ва совет мамлакати суверен халқларининг чинакам тенг ҳуқуқлилиги асосига қурилиши керак эди.

Оғир касал бўлиб ётган В. И. Ленин комиссия ишида иштирок эта олмади. Лекин унинг иши билан ниҳоятда қизиқди. В. И. Ленин бу хусусда РКП(б) Марказий Комитети аъзолари ҳамда миллий республикалар ходимларидан бир нечтаси билан суҳбатлашди ҳамда барча материаллар билан танишиб чиқди. В. И. Лениннинг Сиёсий Бюро аъзолари учун 1922 йилнинг 26 сентябрида юборган мактубида «автономлаштириш» планига қарама-қарши ўлароқ, Совет республикаларининг тўла тенг ҳуқуқлилиги ҳамда уларнинг суверен ҳуқуқларини тўла сақлаб қолиш асосига қурилган ССР Иттифоқини ташкил этиш ғояси олға сурилган ва асослаб берилган эди. В. И. Ленин бундай ғоят мураккаб ва муҳим масалани ҳал қилишда озгина бўлса-да шошмашошарлик ва маъмуриятчилик нуқсонларига йўл қўйиш мутлақо мумкин эмаслигини уқтирган эди.

«Биз миллатларнинг ихтиёрий иттифоқини, бир миллатнинг иккинчи миллат устидан

ШОЛИПОЯЛАР КЕНГАЙМОҚДА

Янгиариқ районидаги Ал-Хоразмий номли совхозда шоли майдонлари йилдан-йилга кенгайиб, ҳосилдорлик ошиб боряпти. Совхоз ташкил этилган 1964 йилда 2500 тонна, 1968 йилга келиб 10 минг тонна шоли етиштирилди.

Беш йилликнинг тўртинчи йилида айниқса баракали хирмон кўтарилди. Ялпи ҳосил қарийб 12,7 минг тоннага етказилди. Давлатга 11,6 минг тонна шоли сотилди. Экин майдони 1964 йилдаги 1066 гектардан 2740 гектарга етди.

Совхоз шоликорлари юбилей йили мўл ҳосили учун пухта замин ҳозирламоқдалар. 700 гектар майдон шудгорлаб қўйилди. Янгидан 200 гектар қўриқ очилиб, текисланди. Ирригация тармоқлари тозаланмоқда. Уруғлик фондига 800 тонна шоли ажратилди. Техника ремонти жадал суръат ва юқори сифат билан ўтказилаётир.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ЯНГИ ТОШКЕНТ ҚУРИЛИШЛАРИДА

Қуёшли республикамиз пойтахти — Тошкент ҳусн-латофати кун сайин ортиб бормоқда. Бу ерда янги-янги уй-жой, маданий-маиший, маъмурий бинолар кўплаб қад ростлаяпти. Бу иморатларни бунёд этаётган қўли қадоқ бинокорлардан барча миннатдор. Шаҳарнинг 1-Май кўчасида 232 квартирали уй биносини тиклаётган москвалик серғайрат қурувчилар юбилей йили объектларини тез ва соз қўлдан чиқаришга ҳаракат қилаётирлар. Суратда: москвалик пешқадам қурувчилардан (чапдан) В. Захарьев, А. Филин ва Ю. Г. Костинский ўртоқлар бўлажак ишлар ҳақида суҳбатлашиб турибдилар.

И. Глауберзон фотоси.

ЯКУН ВА РЕЖАЛАР

Деҳқонлар янги йилнинг январь ойини тарози дейишади. Сабаби шуки, ўтган йили қилинган ишларга шу ойда якун ясалади, кетган сарф-харажат билан олинган даромад қиёслаб кўрилиб, янги режалар тузилади. Унда ютуқларни мустаҳкамлаш, нуқсонларнинг такрорланишига йўл қўймаслик тадбирлари белгиланади. Тарози ким қандай меҳнат қилгани, ўз коллектив хўжалигини юксалтиришга нечоғли ҳисса қўшганини равшан кўрсатиб беради. Даромад тақсимоти ҳам тарози палласига қўйилган юкка қараб бўлади. Кўп маҳсулот етиштирган кишилар катта даромад олади, албатта.

«Октябрь 50 йиллиги» совхози коллективи ўтган 1969 йилни бутун соҳалар бўйича яхши кўрсаткич билан якунлади. Бунга тарозига қўйилган юк шоҳиддир. Масалан, **хўжалик 1968 йилда давлатга 6.300 тонна пахта сотган бўлса, 1969 йилда 8.200 тонна «оқ олтин» армуғон этди. Ёки бир йилда пландан ташқари салкам 2 минг тонна пахта тайёрлади.**

Коммунистик партия бундан кейин ҳам хўжаликларни ихтисослаштириш йўлидан бориш зарурлигини уқтирмоқда. Лекин бунда бирёқлама, шошма-шошарлик билан иш тутиш мумкин эмаслигини ҳам таъкидламоқда. Совхоз асосан пахтачилик билан шуғулланади. Шу билан бирга чорвачилик, пиллачилик, боғдорчилик, сабзавотчилик ва бошқа тармоқлар ҳам тараққий эттирилмоқда. Сўнгги бир йилдагина гўшт ва сут етиштириш 25-30 процент кўпайтирилиб, давлат планлари ошириб адо этилди.

Куни кеча хўжалик йилига якун ясалди. Совхоз ишчилари меҳнат — меҳнатнинг таги роҳат, деган халқ мақолига яна бир карра ишонч ҳосил қилдилар. **Совхоз 1968 йилда барча тармоқлар бўйича 350 минг сўм соф фойда олган бўлса, 1969 йилда соф фойда 450 минг сўмга етди. Ишчиларнинг ойлик маошида ҳам анча ўзгариш юз берди. Масалан, 1968 йилда бир ишчининг ойлик даромади ўртача 119 сўмни ташкил этган бўлса, 1969 йилда бу рақам 125 сўмга етди.** Давлатга пландан ташқари сотилган пахта учун олинган қўшимча мукофот бу ҳисобга кирмайди. **Хўжалик қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш, унинг миқдорини ошириш, сифатини яхшилаш, таннархни арзонлаштириш бўйича Бухоро областидаги совхозлар орасида биринчи ўринни эгаллади.**

— Ютуқлардан ҳикоя қилувчи рақамлар тилга олинганда, —дейди совхоз ҳақида гап борганда Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари Қ. М. Муртазоев, — Октябрчиларда партиявий яхши одат пайдо бўлди. Улар ишлаб чиқаришнинг барча звеноларида ва хўжаликни бошқаришда аниқ, пухта иш тутади, меҳнат унумдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини камайтириш учун курашади, маъмурият ва партия ташкилоти барча кишилардан, хусусан коммунистлардан уюшқоқлик, интизом ва топширилган иш учун юксак масъулият талаб қилади. Бу хўжаликда мажбурият қабул қилиш билан ижрони текшириб бориш бир-бирига чамбарчас боғланган. Партия ташкилоти оммани янги меҳнат зафарларига сафарбар этишда чинакам раҳбар куч, коммунистлар эса ҳаётда ва меҳнатда авангард бўлиб қолди.

— Октябрчиларни катта меҳнат ғалабаларига олиб келаётган омиллардан бири, —дейди Ромитан район партия комитетининг биринчи секретари Я. Наврўзов, — улар ерни эъзозлайдилар, ерга ер қўшяптилар, чўлларни ўзлаштириб пахтазорга айлантиряптилар. Шу вақтгача деҳқончилик қилиниб келинган ерлардан ҳам, янгидан қишлоқ хўжалик оборотига киритилган ерлардан ҳам бир хил — юқори ҳосил етиштириш учун курашиляпти. Ёки бошқачасига айтганда, совхознинг ҳар бир ишчиси ернинг тежамли хўжайини бўлиб қолди, ҳосилдорликни муттасил оширишга интиляпти.

Район партия комитетининг секретари ўз сўзини далиллар билан исботлайди. Коммунист Тошпўлат Эргашев бош бўлган бўлимда 805 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 28 центнердан «оқ олтин» хирмони кўтарилган. Коммунистлардан Барно Асадов, республикада хизмат кўрсатган механизатор Муяссар Барноева, Теша Тошев бошлиқ бўлимларда ҳам ҳосилдорликнинг чўғи шундай. Бу шўрҳок сизот сув юза жойлашган, қумлоқ тупроқли ерда дуруст ҳосил ҳисобланади. Коммунист Бобохон Холов бошчилигидаги бир группа ватанпарвар ишчилар Хазорбоғ чўлидан 100 гектар янги ер ўзлаштириб, гектаридан 28 центнердан пахта олди. У билан ёнма-ён жойлашган коммунист Субхон Рамазонов бригадасида эса чўлга биринчи йил барака уруғи қадалишига қарамай ҳосилдорлик 34 центнерга кўтарилди. Совхоздаги 34 пахтачилик бригадасининг ҳаммаси йиллик пахта тайёрлаш планини ошириб адо этди.

Ерни ер қиладиган деҳқон. Октябрчилар ҳар қарич ердан ишнинг кўзини билиб, самарали фойдаланадилар, ер ҳадя этаётган маҳсулот билан чекланмай уни эъзозлаб ҳосилдорлигини оширадилар. Фидокор коллектив кейинги икки йилда Ҳазорбоғ чўлидан 300 гектар янги ер очиб, қишлоқ хўжалик оборотига киритди. Шуниси характерлики, янги ерда ишловчи ҳар бир ишчи ҳисобига энг кўп ва арзон пахта етиштириляпти. Масалан, бултур ўша Бобохон Холов бригадасида ҳар бир ишловчи ҳисобига 30 тоннадан пахта етиштирилди.

Совхоз ташкил топганига энди икки йил бўлди. Коллектив эришган муваффақият унинг келажаги порлоқ эканлигидан далолат бериб турибди. Бу ҳақда хўжалик раҳбари олий маълумотли агроном Ҳамро Саидов қуйидагиларни ҳикоя қилади.

— Ўтган хўжалик йилидан мамнунмиз, — деди у коммунистга хос камтарлик билан, — совхозимиз халқ, партия олдидаги бурчини шараф билан адо этди, юқорида айтилганидек, давлатга қишлоқ хўжалик ва чорва маҳсулотлари сотиш планлари ҳамма турлар, сон ва сифат кўрсаткичлар бўйича тўла бажарилди. Бизда ишчи кучи кам. Шу важдан пахтачилик, чорвачилик соҳасидаги ишларнинг ҳаммасини машиналар гарданига ортяпмиз. 1969 йилни пахтачиликни машиналаштиришда катта ғалабага эришилган давр дейиш мумкин. **Салкам 3 минг тонна «оқ олтин» машиналарда терилди. Илғор механик-ҳайдовчиларимиз ўз «пўлат отлари» билан 200 тоннагача пахта териб берди.** Бундан кўриниб турибдики, келгусида дала ишларини юз процент механизациялаштириш учун ҳамма имкониятлар бор. **Маҳсулотлар, хусусан пахта кўпайтирилганлиги туфайли ялпи даромадимиз ҳам ортди ёки 3 миллион 800 минг сўмга етди.**

Яқинда совхоз маъмурияти ва партия комитетининг қўшма йиғилиши бўлиб, ўтган хўжалик йилининг якунини муҳокама қилдик, Шунингдек Мирзачўл районидаги Ленин номли совхоз коллективининг мурожаатини ўқиб чиқиб маъқулладик ва янги режалар белгиладик. Ҳазорбоғ чўлида янги ер ўзлаштиришни қизғин давом эттирамиз. Ҳар йили ўртача 150 гектардан янги ер ўзлаштирган бўлсак, **бу йил камида 400 гектар ер очиб, катта қисмига чигит, қолганига сабзавот экинлари уруғи экамиз.** Боғисайдон, Боғитуркон, Қалайчорбоғ зонасида мевали катта боғлар яратамиз, мавжудларининг ҳосилдорлигини оширамиз. **Ҳозир пахта майдонимиз 3200 гектар. Яқин вақтларда уни 4 минг гектарга етказамиз.** Бултур қурилиш ва ободончилик ишларига 1 миллион 200 минг сўм маблағ сарфланди. Келгусида олинаётган соф фойдани кўпайтириш йўли билан бу рақамни бир ярим миллион сўмга етказамиз. Совхозимиз посёлкасини шаҳар типида қурамиз. Меҳнаткашларнинг турмуш маданияти ва фаровонлигини ошириш учун ҳамма чораларни кўрамиз.

Совхоз коллективи янги йилда янги куч-ғайрат билан ишга киришди. Асосий пахта ери шудгорлаб қўйилди. Самиғ Омонов, Дониёр Нарзиев, Лутфулла Назимов, Самандар Адизов, Қаландар Жумаев каби тракторчилар ҳар куни 4—5 гектар ерни чуқур шудгор қилмоқдалар.

— Кузги шудгор пахта ҳосилдорлигини ошириш, маҳсулот таннархини камайтиришнинг муҳим омилидир, — дейди Ҳамро Саидович, — пахта ери кузда ўғитланиб, чуқур шудгор қилинса, ҳосилдорлик гектар бошига 6 центнергача кўтарилади, қишлоқ хўжалик зараркунандалари йўқолади. Бу билан қўшимча сарф-харажат камаяди, таннарх арзонлашади. Совхозимиз янги ташкил қилинган йили баҳорда ҳайдалган ерга чигит экиб, 19 центнердан пахта хирмони кўтардик. 1968 йили кузда шудгорланган ерда деҳқончилик қилиб ҳосилдорликни 27 центнерга яқин кўтардик. Бултур йиғим-терим чўзилиб кетди. Шунга қарамай шудгорни тез кунда тўла тамомлаймиз. Ирригация-мелиорация ишлари ҳам сифатли тугалланяпти. Ҳар гектар ерга 250-300 килограмм фосфор, кўплаб маҳаллий ўғит соляпмиз. Бизда энг катта карта 20 гектар, кичиги эса 6 гектар. Ҳозир карталарни йириклаштириб, машиналарнинг бемалол ишлашига мослаштиряпмиз, пайкал ўртасидаги дарахтларни кўчириб бошқа жойларга ўтказяпмиз, уватлар, муваққат суғориш тармоқларини тартибга келтириб, экин майдонларини кенгайтиряпмиз. Хазорбоғ чўлидан ўзлаштирилаётган янги ер эса фақат машиналар билан деҳқончилик қилишга мослаштириляпти. Бу ерда ҳар бир ишловчи ҳисобига 20 гектар майдон тўғри келади, камида 35—40 тоннадан пахта етиштирилади. Механизаторларимиз қишлоқ хўжалик машиналари ва агрегатларини тез кунда ремонтдан чиқариб бўладилар.

Бухоро область Ромитан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхози коллективи Ленин номли совхознинг В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллигини муносиб кутиб олиш юзасидан қабул қилган социалистик мажбуриятига қўшилиб, кўклам экин кампаниясига тайёргарликни кучайтирмоқда.

М. НАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

Бизнинг ахборот

СУНЪИЙ ДАРЁ— 25 КУНДА

Ун беш километрли Оёқагитмин ташлама канали бор-йўғи 25 кун деганда қуриб битказилди. Канал секундига юз куб метр сув ўтказади. Тошқин сувлар қуйиладиган ва Зарафшоннинг этакларидаги катта-катта қўриқ массивларни суғорадиган бу сунъий дарёни фойдаланишга топшириш тўғрисидаги актни давлат комиссияси имзолади.

Ҳар томонлама аҳамиятга эга бўлган, одатдан ташқари бу канални қуришда ер қазиш машиналари деярли ишлатилмади. Кенглиги ўттиз метр ва чуқурлиги беш метргача бўлган бутун канал ўзани портлатиш йўли билан ҳосил қилинди. «Союзвзрывпром» Тошкент бошқармасининг ходимлари шу қадар моҳирлик билан ишладиларки, каналнинг туби ва ёнларини механизм билан тозалашга эҳтиёж қолмади. Зарядларнинг кучи эса бир портлашнинг ўзида бир километрдан ортиқ тайёр ўзан ҳосил қилиш имконини берди.

Бу йил каналнинг Қизилқумга чегарадош ерларини кесиб ўтувчи иккинчи навбатини қуришга киришилади.

35 ТА ЯНГИ САЁҲАТ БЮРОСИ

Туризм миллион-миллион совет кишилари учун дам олишнинг энг оммабоп турларидан бири бўлиб қолди. Бизда саёҳат ишқибозлари учун тобора яхши шарт-шароит яратилмоқда. ВЦСПС президиуми туризм ва экскурсия марказий кенгашининг 1970 йилги хўжалик молия плани тўғрисидаги масалани қараб чиққан вақтда шу хусусда ишонтирарли рақамлар ва фактлар келтирилди.

Шу планда 9 миллион 770 минг кишига, 1969 йилдагига қараганда қарийб 37 процент кўп кишига хизмат қилиш кўзда тутилган.

Меҳнаткашларнинг бир кунлик ва икки кунлик дам олишини уюштиришга айниқса катта эътибор берилади. Дам олиш кунлари учун 80 мингга яқин ҳар хил маршрутлар тузилди. Экскурсияга бориладиган жойлар ҳам кўпайтирилди.

Мамлакатнинг йирик область марказларида ва бошқа шаҳарларда янгидан 35 та саёҳат ва экскурсия бюролари тузилади.

Туризмни ривожлантириш учун ҳаммаси бўлиб 245 миллион сўмдан кўпроқ маблағ сарфланади. (ТАСС).

МОВИЙ ГУМБАЗ ЯНА ЯРҚИРАЙДИ

Машҳур шоир Паҳлавон Маҳмуд мақбараси яна бир бор таъмир қилинди. Утган йилнинг қаттиқ қиши гумбаз сирининг анча қисмини кўчириб юборган эди. Хивадаги махсус реставрациячилар ёдгорликни тиклашга киришди. Султон Раматов бошчилигидаги энг яхши бригадалардан бири мақбарани таъмир қилиш билан шуғуллана бошлади.

Усталар баланд гумбазга кўтарилишиб ўз вазифаларини шараф билан адо этдилар. Сал кам 90 квадрат метр кўк сир зарҳаллари билан яна қоплаб чиқилди. Мақбара гумбази кўк тоқида яна жилвалана бошлади.

Аҳолини рўйхатга олиш олдидан

МУҲИМ ТАДБИР

СССР Министрлар Советининг 1967 йил 24 мартдаги қарорига биноан 1970 йил январь ойида мамлакатимиз аҳолиси рўйхатга олинади. Бу мамлакатимиз, халқимиз ҳаётида муҳим воқеадир. Рўйхат аҳолининг сони ва состави тўғрисида тўла маълумот беради ва у давлатни бошқариш органлари томонидан халқ хўжалигини ривожлантириш, меҳнаткашларнинг моддий ва маданий турмуш даражасини оширишни режалаштириш, шунингдек илмий тадқиқотлар олиб боришда муҳим восита бўлиб хизмат қилади.

Кундалик ҳисоботнинг ўзи аҳолининг состави ҳақида тўла маълумот бера олмайди. Бу ҳисоботлар асосида аҳолини фақат жинси, ёши ва синфи бўйича ҳисоблаб чиқиш мумкин. Оилавий аҳволи, маълумоти, миллати, она тили, иш жойи ва машғулоти ҳақидаги батафсил маълумотга эса, фақат аҳолини рўйхатга олиш орқали эришиш мумкин.

1970 йилда ўтказиладиган Бутуниттифоқ аҳоли рўйхати жуда катта халқаро аҳамиятга эгадир. Рўйхат материаллари халқимиз ҳаётида, мамлакатимиз халқ хўжалигида, совет кишиларининг маданий ҳаётида юз берган жиддий ўзгаришларни кўрсатиб беради ва бу билан социалистик тузумнинг буюк ҳаётбахш кучини унинг капиталистик тузумга нисбатан устунлигини ўзида ёрқин акс эттиради.

Навбатдаги аҳоли рўйхати беш йиллик планнинг бажарилишини якунлашда, шунингдек янги беш йиллик планни ишлаб чиқишда муҳим роль ўйнайди.

Навбатдаги аҳоли рўйхати доҳий юбилейи йилига тўғри келаётир. Рўйхат материаллари В. И. Лениннинг Ватанимизни социал-иқтисодий жиҳатдан қайта қуриш соҳасидаги ғоялари ярим аср давомида ишчилар синфи, деҳқонлар ва зиёлилар томонидан муваффақиятли амалга оширилганлигини яна бир бор намойиш қилиб кўрсатади.

Аҳоли рўйхатининг муваффақиятли ўтказилиши ташкилотчилик даражасига ва тайёргарлик ишларининг ўз вақтида бажарилишига боғлиқдир.

Область территориясида 75 та, шу жумладан қишлоқларда 64 та аҳолини рўйхатга олиш бўлими тузилди. 491 та инструкторлик участкаси, шу жумладан қишлоқларда 397 та, 2265 та ҳисобчи участкалар, шу жумладан қишлоқларда 1711 та ташкил этилди.

Аҳолини рўйхатга олиш варақаси ҳисобчилар томонидан кишиларга савол бериш асосида тўлдирилади. Ҳисобчиларга аҳолидан берган жавобини тасдиқлаш учун бирон ҳужжат талаб қилиш тақиқланади. Ҳисобчи аҳоли рўйхати варақасида ёзилган ҳар бир саволга тўғри жавоб қайтариш зарурлигини кишиларга тушунтириши керак.

Аҳоли рўйхатидан бирон киши тушиб қолмаслиги ва бирон киши икки марта ёзилмаслиги лозим. Ҳар бир киши 14 январдан 15 январга ўтар кечаси қайси шаҳар, қайси қишлоқда бўлмасин бу ерда доимий ёки вақтинча яшашидан қатъи назар аҳоли рўйхатига ёзилади. Агар рўйхатга олинаётган киши бир шаҳарда доимий яшаб аҳоли рўйхатга олинадиган пайтда командировкада, отпускада ёки бирон сабаб билан бошқа жойга бориб қолган бўлса рўйхатдан ўтиш вақтида рўйхат варақасига «бу шаҳарда вақтинча яшайди», деб белги қўйилади. Шу билан бирга, ўша киши доимий яшайдиган шаҳарида ҳам рўйхатга олинади, лекин варақада «вақтинча бошқа ерга кетган» деб қайд қилинади.

Мисол учун Алимов фамилияли граждан Андижонда яшаса-ю, 10 январдан 18 январгача Тошкентда командировкада бўлса, у киши Тошкентда рўйхатга олинади. Лекин, варақадаги учинчи саволнинг қаршисига Алимовнинг Тошкентда вақтинча яшаётгани ёзиб қўйилади. Шу билан бирга, Алимовнинг Андижондаги квартирасига кирган ҳисобчи уни рўйхатга олади, варақада ҳозир бу ерда йўқлиги ҳақида белги қўяди.

Бутун мамлакатда, шунингдек республикада, ўлка, область, шаҳарларда, қишлоқлардаги аҳолининг сони ва унинг состави асосан ҳозир мавжуд бўлган аҳолига қараб белгиланади. Аммо, бир вақтнинг ўзида доимий яшайдиган аҳолининг сони ҳам аниқлаб олинади.

Аҳолини рўйхатга олишда катта ҳажмдаги статистика операциясини пухта тайёргарликсиз ўтказиб бўлмайди.

Аҳоли рўйхатининг муваффақиятини кадрлар ҳал қилади. Рўйхат варақасидаги саволларга тўғри жавоб ёзилиши ва аҳолининг сони ва состави ҳақида аниқ маълумот олиниши ҳисобчи ходимлар, инструктор-контролёрлар, рўйхатга олиш бўлимлари мудирларининг тайёргарлик даражасига ва уларнинг пухта ишлашига боғлиқдир. Аҳолини рўйхатга олиш ишида 2858 ҳисобчи, 901 кишидан иборат инструктор-контролёрлар ва рўйхатга олиш бўлимларининг мудирлари қатнашади. Умуман, бу ишни жами 3759 киши бошқаради.

Область партия комитети ва область ижроия комитети Бутуниттифоқ аҳоли рўйхатини олишга тайёргарлик ишларининг бажарилиши устидан назорат ўрнатиб, давлат статистика ташкилотларига, айниқса катта ёрдам кўрсатмоқдалар.

Аҳолини рўйхатга олиш иши — умумхалқ ишидир. Бу муҳим тадбирни амалга оширишда партия, совет, касаба союз, комсомол органлари ва барча жамоат ташкилотлари фаол қатнашишлари даркор.

А. ЖАЛИЛОВ,
Андижон область статистика бошқармасининг бошлиғи.

БЎСТОНЛИҚ ГАЗЕТАСИ

Тошкент область Бўстонлиқ районининг меҳнаткашлари ажойиб совға олдилар. Бўстонлиқ район партия комитети ва меҳнаткашлар депутатлари район Советининг органи — **«Коммунизм учун»** ва **«Коммунизм ушин»** район газеталари ўзбек ва қозоқ тилларида нашр қилина бошланди. Унинг биринчи сони район партия комитетининг биринчи секретари П. Юсуповнинг «Якун ва режалар» сарлавҳали мақоласи билан очилади. Район газетасининг чиқа бошлаши муносабати билан унинг саҳифаларида «Тошкент ҳақиқати» ва «Ташкентская правда» газеталари редколлегияларининг қутловлари, район хўжалигининг ўтган йилги эришган зафарлари ва юбилей йилининг буюк истиқболларини ёрқин ифодаловчи мақолалар, хабар, очерклар ёритилган.

ҳеч қандай зўрлигига йўл қўймайдиган иттифоқини истаймиз, — мутлақо тўла ишончга, қардошларча бирликни очиқ ва равшан тушуниб олишга, тўла ихтиёрийлик асосидаги келишувга асосланадиган иттифоқни истаймиз» деб таълим берган эди Ленин. (Асарлар, 30-том, 315-бет).

Бу кўрсатмаларга амал қилмай туриб, чинакам тенг ҳуқуқлилик ва ҳайрихоҳлик асосига қурилган Совет республикалари иттифоқини тузиб бўлмасди. СССР халқлари мустаҳкам биродарлигининг қарор топиши, Совет социалистик республикалари экономика ва маданиятининг гуллаб-яшнаши пролетар интернационализми тантанасининг намойишидир.

Халқларнинг кўпмиллатли иттифоқини ташкил этиш тажрибаси ғоят ибратлидир. У ленинча миллий сиёсатни бузиб тасвирловчи буржуа сохтакорларининг бўҳтонларини пучга чиқарди. Бу тажриба нимадан далолат беради? Даставвал бу миллий масалани ҳал қилиш мумкин эканлигини исботлайди. Бу тажриба шунингдек хусусий мулкка ва зулмга асосланган жамиятда буржуазия асрлар давомида ҳал қилишни уддалай олмаган масалани социалистик тузум шароитида тўла-тўкис ҳал этиш мумкин эканлигини исботлаб берди.

Ўтмишда қолоқ бўлган халқларнинг капитализмни четлаб, социализмга ўтишларини таъминлаш ҳам партиямиз ва совет тузумининг миллий масалада қўлга киритган тарихий ғалабасидир. Ленин бу масалани ҳал қилиш учун, вақтинча ўзига хос услубдаги «тенгсизлик» ўрнатилишини, яъни қолоқ, чекка ўлкаларнинг тез суръатлар билан ривожланишини таъминлашни, уларга максимал ёрдам кўрсатишни таклиф қилган эди. Мазкур масалани ҳал этиш учун барча миллат меҳнаткашлари ўртасида мустаҳкам иттифоқ ўрнатиш, нисбатан қолоқ халқларга доимо мадад кўрсатиб туриш, синфий душманларни кескин тор-мор келтириш, империалистларнинг ҳар қандай кирдикорларини аёвсиз фош қилиш ва пайини қирқиб ташлаш лозим эди.

Чекка ўлка халқларининг ўтмишдан мерос қолган қолоқлигини кўпроқ ривож топган халқларнинг ва аввало, рус халқининг ёрдами туфайли тарихан қисқа муддат ичида тугатилганлиги, уларнинг моддий ва маънавий кучларининг гуллаб-яшнаганлиги, улар ўртасида ўрнатилган чинакам тенгҳуқуқлилик СССРнинг буюк ютуғидир, Коммунистик партия ва совет давлатининг тарихий ғалабасидир.

Социалистик қурилиш давомида СССРда умумий характерли белгиларга эга бўлган, ўзида энг ажойиб миллий ва интернационал белгиларни гавдалантирган турли миллат кишиларининг янги тарихий бирлиги — совет халқи таркиб топди. Тарихда биринчи бор янги социалистик типдаги миллатлар ўртасида бутунлай янгича социал-иқтисодий муносабатлар ўрнатилди.

Социалистик миллатларнинг янги тарихий бирлиги уларнинг умумий социалистик Ватан — СССРга, умумий иқтисодий базага, умумий ижтимоий тузумга, умумий дунёқарашга, ягона мақсадга эга эканлиги билан белгиланади.

Совет халқлари бирлигининг қиёфаси совет ватанпарварлигида ҳам яққол гавдаланиб, унда қардош халқларнинг миллий манфаатлари СССР меҳнаткашларининг умумий манфаатлари билан уйғунлашиб кетган. Бу манфаатлар умумхалқ характерига эга бўлиб, халқлар дўстлиги ҳисси билан узвий боғлангандир.

Бу ютуқ ва ғалабалар — КПССнинг оғишмай амалга ошираётган сиёсатининг, совет давлатининг ягона мақсад йўлида қўллаётган сиёсатининг самарасидир. Бу сиёсатдаги асосий ва бош йўналишни муайян мақсадга қаратилган социализм қуриш учун кураш йўли ташкил этади. Бунда партия ва у раҳбарлик қилаётган давлатимизнинг барча жабҳаларда моҳирона амалга ошираётган тадбирлари кўзгуда акс эттирилгандек гавдалангандир.

Бошқа йўналиш, бу контрреволюцион буржуа миллатчи партиялари ва группалари фаолиятини изчиллик билан фош қилиб бориш, уларни сиёсий ва ташкилий жиҳатдан тор-мор қилиш, буюк давлатчилик шовинизмини ва маҳаллий миллатчиликни таг-томири билан қўпориб ташлаш, Коммунистик партия сафлари ичидаги миллатчи оғмачиларни фош этиш ва тор-мор келтиришдан иборат бўлди. Бу йўл миллатчилик ва шовинизм ғоят яшовчан эканлигидан, социалистик революция ғалабасидан сўнг ҳам уларнинг узоқ вақтга қадар тарих саҳнасидан тушмасликка жон-жаҳдлари билан уринажакларидан далолат беради.

Бу борада партиямиз тажрибаси принципиал аҳамият касб этиб, у миллатчилик ва шовинистик оқимдаги ҳар қандай чиқишларга қарши синфий кураш ўқини бетўхтов ёғдириб боришнинг нақадар зарурлигини кўрсатади.

Ниҳоят, учинчи йўналиш бу меҳнаткашларни ватанпарварлик ва интернационал руҳда тарбиялашдан иборатдир. У иккинчи йўналиш билан узвий боғланган. Бунинг моҳияти интернационализм, ватанпарварлик ва халқлар дўстлигининг ленинча принципларини кенг тушунтириш, турли миллат меҳнаткашларининг социализм учун курашдаги мақсад ва манфааатлари бирлигини чуқур тарғиб қилиш, интернационализм билан миллатчилик бирбирига зид ва муросасиз эканлигини очиб ташлашдан иборат.

СССР миллий масала ҳал этилган мамлакатдир. Бу ғоят буюк ғалабамиздир. Бироқ миллатлар ўртасидаги ўзаро муносабатлар проблемаси ҳанузгача ҳаётий муҳим масала сифатида аҳамиятини йўқотмаган. СССРнинг тажрибаси шунга ўргатадики, идеология фронтида озгина бўлса ҳам фаолиятнинг сусайтириб юборилиши, интернационализм мафкурасининг ҳар қандай камситилиши, айни вақтда буржуа миллатчилиги мафкурасини жонлаштиришни билдиради. Эндиликда мамлакатимиз халқлари ўзаро иқтисодий муносабатлари характерининг ўзи ҳам маълум даражада ўзгариб кетди. Ҳозир СССР бўйича хўжалик ривожланиши умуман ниҳоятда юксак даражада бўлиб, ҳар бир иттифоқчи республика иқтисодий баркамол тенгшерик қатори майдонга чиқмоқда. Бинобарин, масаланинг моҳияти ҳам ўзаро иқтисодий ёрдамни ривожлантиришдан иборатдир.

Мамлакатимизда хўжаликни юритиш янги системасининг жорий қилинаётганлиги халқлар ҳамкорлиги учун янада қулай шароитлар яратиб беради. Мазкур система умумиттифоқ, умумдавлат йўл-йўриқларини маҳаллий орган ва корхоналар ташаббуси билан уйғунлаштириб амалга оширишни кўзда тутади. Айни вақтда мазкур система иттифоқчи республикалар ҳуқуқларини тобора кенгайтириб беришни кўзда тутади. Миллий манфаатларни эътиборсиз қолдириш ҳам, ёки, уни умумий ишга хилоф тарзда бўрттириб юбориш ҳам зарарлидир. Айниқса бу техника прогресси масалаларида муҳим бўлиб, ҳозирги вақтда хўжалик ривожида ҳал қилувчи аҳамият касб этмоқда.

Совет миллий республикалари таркибан тобора кўп миллатли бўлиб бормоқда, социалистик миллатларнинг бир-бирларига яқинлашуви ва жипслашуви жараёни худди ана шунда ўз ифодасини яққол топаётир. Республикамиздаги ҳар бир корхона, ҳар бир колхоз ва совхоз, ўқув юрти, ҳар бир ташкилот ва коллективда турли миллат кадрларини кўриш мумкин. КПСС программасида алоҳида таъкидлаб ўтилганидек, «Совет республикаларида кўп миллат кишилари бирга яшамоқдалар... Уларнинг ҳаммаси умумий ҳаёт манфаатлари билан бир оилага бирлашгандирлар ва ягона мақсад бўлган коммунизмга бирга бормоқдалар». Уларга халқимизнинг синалган, революцион назария билан қуролланган жанговар авангарди Ленин партияси бошчилик қилаётир.

Л. ОХУНЖОНОВ,
юридик фанлар кандидати, доцент.

«ЯНГИЙЎЛ» СЕЙСМИК СТАНЦИЯСИ

Янги йилда «Янгийўл» сейсмик станциясидан дастлабки хабар олинди. Бу станция ўтган йили қуриб битказилган эди. У энг янги сезгир аппаратлар билан таъминланган.

Бу сейсмик станция 1966 йилги зилзиладан кейин қурила бошлаган Тошкент геофизика полигони составидаги «ер ости об-ҳавоси»ни кузатувчи бешинчи пунктдир. Келгусида полигондаги комплекс кузатув станциялари миқдорини икки баравар кўпайтириш мўлжалланади.

Тошкент геофизика полигони — мамлакатдаги энг йирик геофизика полигонларидандир. У ўн минг квадрат километр майдонни ўз ичига олади. Ана шу ноёб полигон қуриб битказилгач зилзила бўлишидан дарак берувчи аломатларни аниқлаш соҳасида жуда кенг кўламдаги комплекс тадқиқотларни йўлга қўйиш мумкин бўлади. Зилзила билан магнит, электрик, гравитация майдонлари ўзгаришлари, ер ости электр ток майдонининг, ионосфера ҳолатининг ўзаро боғланишини ўрганиш юзасидан катта илмий ишлар бошлаб юбориш мўлжалланди. Полигонда ғоят аниқ такрорий геодезик ўлчовлар, ёғду ўлчаш ва ернинг оғишини тадқиқ этиш, чуқур қудуқлардаги иссиқ минерал сув кимёвий таркибини ўлчашни ўрганиш, геоакустик ва геофизик кузатишлар ўтказиш кўзда тутилади. Комплекс тадқиқотлар программасида ер пўстлоғининг секин деформацияланишини кузатиш ва бошқа кўп ишларни бажариш кўзда тутилган.

Бу қадар кенг кўламдаги сейсмологик тадқиқотлар ер қаъри тўғрисида ҳаққоний маълумотлар олишга имкон беради, ҳозирча ҳал қилинмаган кўпгина масалаларга жавоб беради, зилзилаларни прогноз қилиш проблемаларини ҳал қилишда катта аҳамиятга эга бўлади.

Полигон составига кирувчи станциялар кабелли алоқа линиялари системаси воситасида марказий «Тошкент» сейсмик станцияси билан боғланади. Бу нарса «Тошкент» станциясининг марказий бошқариш пультида Ўзбекистон пойтахти ва унинг атрофлари қаърининг аҳволи тўғрисида кечаю-кундуз маълумотлар олиб туришга имкон беради.

Сейсмологлар Ўзбекистоннинг бошқа районларида ҳам тадқиқот ишларини кенгайтириб юборадилар. Сўнгги йилларда Қизилқумда, республиканинг жанубида янги сейсмик станциялар барпо этилди. (ЎзТАГ).

Турли мамлакатларда

ВЬЕТНАМДАГИ УРУШГА ҚАРШИ

✦ УЛАН-БАТОР. «Унэн» газетаси «Вьетнам халқининг кураш ва ғалабалар йили» сарлавҳали бош мақоласида бундай деб ёзади: Ўтган 1969 йил Вьетнам халқининг Америка империализми агрессорларига қарши озодлик кураши тарихида шонли йил бўлди. Жанубий Вьетнамнинг мард ватанпарварлари, Вьетнам Демократик Республикасининг қаҳрамон халқи ана шу адолатли курашда янгидан-янги ғалабаларга эришдилар. Жанубий Вьетнам Республикаси ташкил топганлиги, дунёдаги кўпгина мамлакатлар бу республикани таниганлиги фикримизнинг ёрқин исботидир.

Вьетнам халқининг ўз ватанини ажнабий босқинчилардан озод қилиш учун олиб бораётган кураши, деб таъкидланади мақолада, бутун дунёда мустаҳкам тинчлик ўрнатиш учун инсоният олиб бораётган курашнинг таркибий қисмидир. Бинобарин, бу адолатли курашни бутун инсоният қизғин қўллаб-қувватламоқда.

✦ ЛОНДОН. Шотландия тред-юнионлар конгрессининг бош кенгаши АШҚнинг Вьетнам халқига қарши агрессияси тўхтатилсин, деб Америка ҳукуматидан талаб қилди. «Морнинг стар» газетасининг хабар беришича, Шотландия тред-юнионлар конгрессининг бош кенгаши эълон қилган мурожаатда Сонгмидаги тинч аҳоли ялписига қирғин қилинганлигига доир фактлар «Америка қўшинлари озодликни ҳимоя қилиш учун Вьетнамда турибди, деган даъволарни батамом фош қилди» деб таъкидланади. Бу мурожаат бевосита Америка ҳукуматининг ўзига юборилади. Бош кенгаш, дейилади баёнотда, АҚШ ҳукуматининг Вьетнамдаги Америка қўшинлари бундай ёвузликлар қилишига йўл қўймаслик чораларини кўришини талаб этади.

✦ НЬЮ-ЙОРК. Америка жамоатчилигининг кенг қатламлари Вьетнамдаги урушга норозилик билдирмоқда. Жамоатчилик фикрини билиш учун яқинда ўтказилган сўроқ натижалари ана шундан далолат беради. 30 ёшга етмаган тўрт мингдан ортиқ америкаликка савол берилганида, уларнинг 42 проценти ва савол берилган ҳамма негрларнинг 41 проценти Жанубий Вьетнамдаги Америка қўшинларини дарҳол олиб чиқиб кетиш зарурлигини айтганлар. (ТАСС).

ПАРТИЗАНЛАРНИНГ ЗАРБАЛАРИ

АММОН. 7 январь, (ТАСС). Бирлашган Фаластин қўмондонлигининг вакили араб партизанларининг ўтган йил декабрь ойида Исроил босқинчиларига қарши 280 марта жанг қилганлигини хабар берди.

Шу жанглар натижасида партизанлар 250 та ҳарбий автомашинани, 75 та артиллерия позицияси ва пулемёт уясини, 28 та темир йўл кўпригини, 17 та ўқ-дори омборини, 116 та ҳар хил саноат объектларини йўқ қилдилар ёки уларга шикаст етказдилар. Исроилнинг бешта самолёти уриб туширилди. Исроил ҳарбий хизматчиларидан анча киши ўлдирилди ва ярадор қилинди.

Шу вақт ичида партизанлардан 28 киши ўлди ва 35 киши ярадор бўлди.

ОЙ ЖИНСИНИНГ ТАРКИБИ ТЎҒРИСИДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

НЬЮ-ЙОРК. Техас штатидаги Хьюстон шаҳрида Ой жинсларининг дастлабки намуналарини ўрганиш якунларига бағишланган илмий конференция ўтказилмоқда. Конференцияда баъзи бир янги маълумотлар айтиб берилди. Масалан, Ойдан келтирилган тупроқ намуналари анча синчиклаб ўрганилганда, олимлар олтин ва кумуш сингари қимматбаҳо металларнинг оз миқдорини аниқладилар. Бу эса, аввалги тасаввурларни ўзгартириб юборади. ЮПИ агентлигининг Хьюстондан хабар беришича, Чикаго университетининг олими Эдвард Андрес конференцияда сўзга чиқиб, Ой тупроғи таркибида олтиннинг миқдори шу қадар камки, бир унция (28,3 грамм) олтин олмоқ учун 4,5 тонна Ой жинсини қайта ишлаш лозим бўлур эди, деб таъкидлади. Унинг фикрича, жами «Ой олтини»нинг 98 процентини Ойга метеоритлар келтиради, деб хабар беради АП агентлиги.

Олимлар ҳозиргача номаълум бўлган, таркибида кўп миқдорда темир бўлган сарғиш рангдаги янги минерал топганликларини ҳам маълум қилдилар. Бу минералга ҳали ном берилгани йўқ.

Конференцияда Ойнинг келиб чиқиши хусусида бир неча тахминлар айтилди. Лекин «Нью-Йорк таймс» газетасининг таъкидлаб ёзишича, Ойнинг келиб чиқиши «ҳали ҳам аввалгидек сирли парда билан ўралиб турибди».

Калифорния технология институтининг профессори доктор Вассерберг Ойдан келтирилган турли нусхадаги жинсларнинг ёшини аниқлашга муваффақ бўлинганлигини айтди. Шу тариқа Ой камида 4,6 миллиард йил муқаддам пайдо бўлган, деб тахмин қилиш учун асослар бор. «Бунинг маъноси шуки, деб таъкидлади олим, Ойнинг ёши қуёш системасининг ёшига тенг келади ва бизнинг йўлдошимиз инсоннинг ойга биринчи бор қўнишидан олдин ҳисоблаб келинганидан анча кексадир».

ИОРДАНИЯ. Исроил босқинчилари босиб олинган араб ерларида ваҳшийликларини давом эттирмоқдалар. Яқинда улар Иорданияда яна бир қишлоқни вайрон қилдилар. Суратда: Исроил солдатлари вайрон қилган Иорданиядаги Сир қишлоғининг бошпанасиз қолган аёллари.

ЮПИ—АПН фотоси.

РАНГ-БАРАНГ ДУНЁ

ҚАДИМИЙ ҚАБИЛА

Антрополог Жан Этц бошлиқ француз экспедицияси Колумбия бўйлаб саёҳат қилиб юрганда кутилмаганда, Валье ва Чоко департаментлари ўртасидаги райондан осиёлик қабилаларни топди. Орадан бир неча аср ўтиб кетганига қарамай бу қабила ўзгармаган, ўзининг қадимий хусусиятларини йўқотмаган, бошқа халқлар билан аралашиб кетмаган.

Яқинда Амазонка Дарёси қирғоғидаги воҳадан ҳозиргача ҳам тош қуроллардан фойдаланиб келаётган индус қабиласи топилган эди. Улар билан алоқа боғлаш, муомала қилиш ва гаплашишга кўп ҳаракат қилинди. Ҳатто шу атрофдаги ўн беш тилда гаплашадиган индуслар ҳам айтиб келинди. Лекин бу уруғдаги бирор киши гапга қўшилмади. Бутун қабила 200 кишидан иборат бўлиб, уларнинг ҳаммаси катта бир ҳужрада яшашади.

АТОМ... СОАТ

Швейцариядаги фирмалардан бирида ясалган атом соати дунёдаги жуда кўп мамлакатларни кезиб чиқди. Латин Америкасидаги мамлакатларнинг аҳолиси биринчилар қаторида ўз соатларини атом соатига қараб «тўғриладилар». Бу соат ниҳоятда аниқ юриб, 3000 йил тўхтовсиз ишлаб турса бир секунд олдинга кетиши ёки кейинда қолиши мумкин.

ХАВФСИЗ... МАШИНА

Ҳозир жаҳоннинг сонсиз-саноқсиз йўлларида ҳадсиз-ҳисобсиз машиналар юради. Катта ва кичик, кучли ва кучсиз. Шу сабабли кўчалардан юриш жуда хавфли, ҳар қадамда бирор касофатга дуч келиш мумкин. Эҳтиёткор инглиз Жон Скоттон энг ишончли машина... танк сотиб олди. 40 миллиметр брон билан қопланган бу танкда ҳар қандай кўчалардан ҳам бемалол ўтиш мумкин. Тўғри, дастлабки пайтларда кўча тартибини сақловчилар уни бортига бир нечта граната осилган бронетранспортни ҳар қадамда тўхтатиб, Жонни анча овора қилишди. Жон танкни Даймлер-Бенц маркасидаги енгил машина, деб рўйхатдан ўтказиб олгандан кейин унинг йўлини тўсадиган киши қолмади. Ҳозир Жон даҳшатли машинасини гавжум кўчалардан ҳам соатига 80 километр тезликда гувиллатиб ҳайдаб юрибди. Унинг товуши эшитилиши билан машиналар таққа тўхтайди, одамлар йўлнинг четига чиқишади, Ҳа, ким жонидан туйибди, дейсиз.

ИСРОИЛЛИКЛАР ТАЛАФОТ КЎРМОҚДАЛАР

ҚОҲИРА, 7 январь. (ТАСС). Мисрнинг қирувчи-бомбардимончи самолётлари кеча Сувайш каналининг шимолий ва жанубий секторларида Исроил позициясига ҳужум қилдилар. Шу ҳужум натижасида Исроилнинг бир қанча танклари ва мустаҳкамланган позициялари яксон қилинди. Душман солдатлари ҳам катта талафот берди. Бирлашган Араб Республикаси қуролли кучлари қўмондонлиги кеча шу ҳақда хабар берди.

Мисрнинг барча самолётлари ўз базасига қайтиб келди.

Исроил бунга жавобан Сувайш районида Миср қўшинлари позициясига ҳаводан ҳужум қилди. Миср зенитчилари Исроилнинг «Скайхок» қирувчи самолётини уриб туширдилар. Душманнинг бошқа самолётлари қочиб кетишга мажбур бўлди.

ЁШИ УЛУҒ КИШИ

ТЕҲРОН, 7 январь. Машҳад шаҳри районидаги Оқтош қишлоғида яшовчи Муҳаммад Айюб 180 ёшга кирганлигини айтмоқда. Айюбнинг хотираси жуда яхши. У ўз таржиман Ҳолини яхши эслайди. «Эттилоат» газетасининг мухбирлари ана шу қишлоқ қарияларининг кўпчилиги билан суҳбатлашиб чиқдилар, улар, биз болалик чоғимиздаёқ Айюб тахминан юз ёшда эди, деб таъкидламоқдалар. Муҳаммад Айюбни кўрган врачлар ҳам унинг 180 ёшга кирганлигини тасдиқладилар.

АЯНЧЛИ ТАҚДИР

НЬЮ-ЙОРК, 7 январь. ТАСС мухбири Гарри Фримен хабар беради: Америка экономикаси ривожининг 1970 йилги аянчли истиқболлари хусусида АҚШнинг савдо — саноат доиралари орасидаги безовталик кучайиб бормоқда.

Саноат ва молия даргоҳининг казо-казо намояндалари айтаётган гаплар АҚШ иқтисодий кризис бўсағасида турганлигидан далолат беради. «Морган гаранти граст» компанияси охирги ойлик мактубида: Иқтисодий тушкунлик бошланганлиги яққол кўриниб турибди, деб ёзди. Мамлакат молия капиталининг бошқа бир забардаст таянчи бўлган «Ферст нэшнл сити бэнк оф Нью-Йорк» банки: «Экономиканинг ўсишида хатарли сустлик бошланганлигига ҳозир деярли ҳеч қандай шак-шубҳа йўқ» деб таъкидлайди.

Ассошиэйтед Пресс агентлиги яқин вақт ичидаги иқтисодий ривожланишнинг умумий ночор аҳволини таърифлаб бундай деб ёзади: «Тахминлар жуда аянчли... ишсизлик кучайишини, нарх-наво тағин ҳам ошишини, уй-жой қурилиши камайишини, иш ҳақи ошишининг секинлашишини ҳамма бир оғиздан айтмоқда».

Мамлакат саноат тараққиёти суръатларининг секинлашуви АҚШнинг иқтисодий аҳволи умуман ёмонлашувининг асосий белгиларидан биридир. Ўтган йил июлидан кейин АҚШ саноат ишлаб чиқаришининг индекси тўхтовсиз пасайиб борди. АҚШнинг «зўрикиб кетган» экономикасига ҳамиша далда бўлиб хизмат қилиб келган ҳарбий харажатларнинг анча кўпайтирилганлиги ҳам бу сафар ёрдам бермадики, шу фактнинг ўзи Америка экономикаси жуда мушкул аҳволга тушиб қолганлигидан дарак беради.

Капитализмга хос бўлган иллат—саноат молларининг «ҳаддан ташқари ортиқча ишлаб чиқарилиши» нарх-навонинг инфляция тарзида ўсиши натижасида реал иш ҳақининг тағин ҳам камайишига сабаб бўлмоқда. Бу эса АҚШ экономикасидаги кризис вазиятидан далолат беради. Масалан, автомобиль бозорида машиналарнинг қалашиб кетганлиги шунга олиб келдики, мамлакатдаги энг йирик автомобиль компанияларининг ўтган йилга нисбатан 11 процент кўп автомобили касод бўлиб қолди.

Америка монополиялари ишлаб чиқаришни бозор эҳтиёжларига мувофиқ холга келтириш мақсадида асосан ишчиларни оммавий равишда ишдан бўшатиш чорасини кўрмоқда. «Женерал моторс» компанияси яқин вақт ичида салкам 70 минг кишини ишдан бўшатишни планлаштирмоқда: «Крайслер» компаниясининг 38 минг кишиси ҳам ишдан маҳрум қилинади. Америка тўқимачилик саноати ва тайёр кийлак саноатидаги ишлаб чиқариш, телевизорлар, мебель ва бошқа уй-рўзғор буюмлари ишлаб чиқариш ҳам камайтирилади. Электр ускуналари ишлаб чиқариш ўтган йилнинг июлига нисбатан 9,4 процент пасайди.

Ўтган йил декабрда уй-жой қурилиши кейинги икки йил мобайнидаги энг паст даражага тушиб қолди. Энг зарур моллар нархи тўхтовсиз ошиб бормоқда. Бир йил мобайнида чакана савдодаги нарх-наво 6 процент кўтарилди.

Америка монополиялари ана шу «Инфляция тарзидаги тушкунлик»ка қарши курашмоқ учун мамлакатда ишсизликни кучайтирмоқда. Америка экономистлари қилган ҳисоб-китобларга қараганда 1970 йилда ишсизлар сони жамики ишчи кучининг 5 процентидан ҳам ошиб кетади. Натижада Америка меҳнаткашларининг тирикчилик қилиш қиммати бу йил ҳам тўхтовсиз ошиб боради.

МИНИАТЮРАЛАР

Қ. ТАНГРИҚУЛОВ, (туркман).

● ДЎСТЛАР

Кичкина Ражаб Шурик билан жуда яхши дўст. Улар бир уйда яшашади, бирга ўйнашади ва бир пайтда ухлагани ётишади.

Бир куни Шурик бетоб бўлиб қолди. Ражаб ҳовлига чиқди, дўсти йўқлиги учун зериқиб кетди.

У дарвозадан ташқари чиқиб, катта кўчага йўл олди. Юра-юра адашиб қолди. Уйини сира тополмасди.

— Эй бола, қаёққа кетяпсан? — дея сўради ундан милиционер.

— Уйимга, — деди Ражаб.

— Уйинг қаерда? — қизиқсиниб сўради милиционер.

— Шуриклар яшайдиган уйда, — деди Ражаб ўйлана-ўйлана.

● ҚАРҚАРА

Якшанба куни Ражаб дадаси билан ҳайвонот боғига борди. Шерни кўрди. Кейин панжарадан олабула йўлбарсни томоша қилди. Оқ айиқлар, тулки ва маймунларнинг хатти-ҳаракатини кузатди.

Ниҳоят ота-бола ҳовуз ёнига келиб ўтиришди-да, паррандалар ҳаракатини кузата бошлашди.

— Бу қанақа қуш? — сўради Ражаб узун оёқли паррандани кўрсатиб.

— Қарқара, — тушунтирди дадаси.

— Нега қаққайиб турибди?

— Дам олаётган бўлса керак, — деди дадаси.

— Ҳечда! — деди Ражаб. — Қарқара бир оёғини йўқотиб қўйганлиги учун юраолмаётганга ўхшайди!

● КАТТА ВА КИЧИК

Дадаси чой ичиш учун стол ёнига келиб ўтирди.

— Менга пиёла келтириб берчи, — деди ўғли Ражабга.

— Мен ҳали кичкинаман. Келтириб беролмайман! Синдириб қўйсамчи, кейин нима бўлади, деди-да ўйнагани югуриб кетди.

Дадаси пиёлани олиб келиб мириқиб чой ичди, кейин китоб ўқишга киришди.

Ражаб уйга қайтиб кирди. У дадасининг ёнига келиб, сўради:

— Китобингиздан менга ҳам беринг?

— Иложи йўқ! — деди дадаси. — Сен ҳали кичкинасан.

Ражаб сакраб диванга чиқди.

— Дада, қаранг-а! Мен каттаман! Расмли китобларингиздан бера қолинг?

— Афтидан, сен каттага ўхшайсан! — дея ҳайратланган бўлди дадаси. Бўлмаса пиёлани жойига элтиб қўй. Кейин китоб олишинг мумкин.

● БЕТОБЛАНГАНДА

Куз эди. Шаҳар устини қуюқ булут қоплаб ётарди. Дўстим билан биргалашиб қандайдир бир юмушни бажаришга боришимиз керак эди. Ўзаро суҳбатлашардик:

— Бугун ёмғир ёғса керак.

— Қуёш ҳам чиқмаслиги мумкин.

Буни пайқаб турган Ражаб деди:

— Қуёш бетобланиб қолган бўлса керак. Бўлмаса у ҳар куни мен турмасимдан илгари чиқарди.

● ТРАКТОРНИНГ БОЛАСИ

Дам олиш кунлари Ражаб билан сайр қилишга чиқамиз. Бу сафар шаҳарда эмас, балки қишлоққа чиқиб сайр қилмоқчи бўлдик. У ерда кўпгина қизиқ нарсаларни кўрдик. Буларнинг ҳаммаси Ражабга нотаниш эди. Далада трактор ер ҳайдарди.

— Бу нима? — деб сўрадим ўғлимдан.

— Трактор, — деди у.

— Ана униси, тракторга тиркалгани нима? Сўрадим яна ундан.

— У тракторнинг боласи! — дея жавоб берди ўғлим.

● СИЗ — ДАДАМСИЗ

Папирос чекардим.

— Дада чекманг! — дея илтимос қилди Ражаб.

— Нима учун чекмас эканман? — дедим.

— Уни кишилар чекишади, — деди у.

— Хўш, мен нима, одам эмасманми? — ўғлимдан сўрадим.

— Йўқ, сиз киши эмассиз, сиз — дадамсиз, — дея қатъий жавоб берди Ражаб.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

6.15 — Тонгги концерт. 7.40 — Енгил куйлар, 8.25 — Халқ талантлари концерти, 9.30 — Камер куйлари, 9.50 — Халқаро мавзуларда суҳбат (тожикча), 11.15 — «Министрлик ва ташкилотлар жавоб беради» (русча), 11.30 — Микрофон олдида ёш ижрочилар, 13.30 — Дўстларимиз эстрадаси, 15.15 — Ованес Туманян. «Ануш» поэмаси асосида радиопостановка, 16.10 — «Правда» газетасининг обзори, 17.00 — «Ўзбекистон композиторлари ижодида Ленин образи» (русча), 18.00 — Илмий атеистик темаларда эшиттириш, 18.10 — Куйлардан-куйларга, 19.20 — Татар куйлари, 20.00 — «Ўзбекистон индустриальний» радиожурнали, 20.30 — Саноат ходимлари учун концерт, 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат, 21.10 — Пахтакорлар учун концерт, 21.40 — Сиёсий билимлар радиоуниверситети, 22.20 — Жонажон Ватан ҳақида қўшиқлар, 22.30 — Ўзбекистон ёзувчиларининг янги асарлари Ҳ. Шариповнинг «Мария Александровна» поэмасидан парча.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

11.00 — Тошкент. Ўқув кўрсатувлари.

Ўзбек тилида: 11.05 — «Капитан Тенкеш» (8-серияси), 11.30 — «Оталаримиз жасорати», 12.00 — «Шаҳар янги йил арчаси», 13.00 — Москва кўрсатади. 17.55 — Тошкент кўрсатувлари.

Рус тилида: 18.00 — Теleянгиликлар, 18.15 — «Старшеклассник», 18.55 — «Халқ контроли экрани», 19.20 — «Композитор Р. М. Глиэр». Туғилган кунининг 95 йиллигига бағишланади, 20.00 — Реклама.

Ўзбек тилида: 20.10 — Телеянгиликлар, 20.25 — Қишда ҳам янги сабзавотлар... 20.40 — В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги олдидан. «Театр ижодхонасида», 22.10 — «Ишчи — фахрли ном».

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 — Тошкент. Ўқув кўрсатувлари. 20.00 дан Москва кўрсатади.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — Тошкент кўрсатади.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 9/I да Оқуш кўли (кундузи). Масхарабозлар ва концерт бўлими (кечқурун). 10/I да Улик малика ва етти баҳодир ҳақида эртак (кундузи), Ўн иккинчи тун (кечқурун), 11/I да Спартак (кундузи), Шоир қалби (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 10/I да Олтинчи июль (кундузи). Парвона (кечқурун). 11/I да Бўрон қуши (кундузи), Олтинчи июль (кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 9/I да Қайнона (кундузи), Фарғона тонг отгунча (кечқурун), 10/I да Нурхон (кечқурун), 11/I да Паранжи сирлари (кечқурун).

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА — 9/I да Освенцим жаллодлари (кеч соат 7 да), 10/I да Освенцим жаллодлари (кундуз соат 4 да).

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — «Циркда арча» янги программа. Томошалар кундуз соат 12, 3 ва кеч 6 да намойиш қилинади.

КИНО

Эр-хотиннинг уруши... (2-серия) «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (кундуз соат 5.15 ва кеч 8.30 минутларда).

Манеж қироли (эрталаб соат 11, кундуз 12 яримда), Она муҳаббати (кундуз соат 2 да)— САНЪАТ САРОЙИ.

Зўраки жосус (2-серия) — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз ва кечқурун).

Анжелика — фариштала малликаси — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Мен унинг қаллиғиман— «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
11 январда
4—6 синф мактаб ўқувчилари учун музикали лекторий абонемент №1
УЧИНЧИ КОНЦЕРТ-ЛЕКЦИЯ
ЎЗБЕК ХАЛҚ КУЙ ВА ҚЎШИҚЛАРИ

Лектор — ЎзССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, музикашунос
ТАВУР ЖУМАЕВ

Қатнашадилар: М. ҚОРИ-ЁҚУБОВ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИНИНГ ТЎХТАСИН ЖАЛИЛОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ ОРКЕСТРИ

Оркестрнинг бадиий раҳбари ва бош дирижёри Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист
САИД АЛИЕВ
ХОР КАПЕЛЛАСИ

Капелланинг бадиий раҳбари ва бош дирижёри ЎзССРда хизмат кўрсатган артист
АБДУҚАҲҲОР СУЛТОНОВ

Ўзбекистон ССР халқ артистлари: Ғулом АБДУРАҲМОНОВ, Шаҳодат РАҲИМОВА, Қундуз МИРКАРИМОВА;

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Қувондиқ ИСКАНДАРОВ, Камтар ОТАБОЕВ, Меҳри АБДУЛЛАЕВА;

Солистлар: Алижон ҲАСАНОВ, Тўхта РИСМЕТОВА, Дилбар АБДУЛЛАЕВА.

Концерт-лекция кундуз соат 12 да бошланади.

Абонементлардан ташқари билетлар концерт зали кассасида эрталаб соат 10 дан сотилади.

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА
11 январда
7—10 СИНФ МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИ УЧУН МУЗИКАЛИ ЛЕКТОРИЯ АБОНЕМЕНТ №2
УЧИНЧИ КОНЦЕРТ-ЛЕКЦИЯ
ЎЗБЕК МУЗИКА МАДАНИЯТИ ДУРДОНАСИ
(мақом ҳақида суҳбат)

Лектор — ЎзССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, музикашунос
ТАВУР ЖУМАЕВ

Қатнашадилар: М. ҚОРИ-ЁҚУБОВ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ ФИЛАРМОНИЯСИНИНГ ТЎХТАСИН ЖАЛИЛОВ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ХАЛҚ ЧОЛҒУ ОРКЕСТРИ

Оркестрнинг бадиий раҳбари ва бош дирижёри Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист
САИД АЛИЕВ

Дирижёр — АББОС БАҲРОМОВ.

Ўзбекистон ССР халқ артистлари: Ғулом АБДУРАҲМОНОВ, Қундуз МИРКАРИМОВА;

Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар: Қувондиқ ИСКАНДАРОВ, Камтар ОТАБОЕВ;

Солистлар: Тўхта РИСМЕТОВА, Халил АБДУЛЛАЕВ.

Концерт-лекция кундуз соат 2 да бошланади.

Абонементлардан ташқари билетлар концерт зали кассасида кундуз соат 12 дан сотилади.

ЎЗБЕК ДАВЛАТ «ЁШ ГВАРДИЯ» ДРАМА ТЕАТРИДА
ТЕЗ КУНДА
В. Титов ва К. Миленко асари
Ҳ. Рўзиматов таржимаси
«...ДОҒДА ҚОЛДИРИБ»
2 парда 7 кўринишли драма
Постановкачи режиссёр — В. И. РАДУН.
Рассом — С. М. ЗИЯМУҲАМЕДОВ.

КОРХОНА ВА ТАШКИЛОТЛАР ДИҚҚАТИГА!
ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ НАШРИЁТИНИНГ БОСМАХОНАСИ

ҳар хил жадвалларни цинк латун ва тунукага кўчириб бериш учун босмахона материалларидан чекланмаган ҳолда

БУЮРТМАЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Буюртмаларни оригиналлари билан (оқ қоғозга тушда чизилиши керак) Тошкент шаҳар, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй, ишлаб чиқариш бўлимига юборишингизни сўраймиз. Справкалар учун телефон 33-50-75.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Бизнинг адрес ва телефонлар: ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» кўчаси № 26. Редактор — 336545, Редактор ўринбосарлари — 337914, 339323, Масъул секретарь — 334455, Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283, Партия турмуши — 333469, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331216, Халқаро ҳаёт — 337604, Коммунистик тарбия — 331455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258 Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036, 337221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 332347. Оммавий ишлар ва хатлар — 338679, 333553, Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343, Корректура — 337162, Эълонлар — 338142, Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ, Андижон —48—85, Бухоро — 3—31—42, Қарши — 38—42, Наманган 21—88, Нукус —42—62, Самарқанд 31—972, Термиз 23—27, Фарғона 41—88 Урганч 34—55. Гулистон —22—09.

№ Г — 6. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. Индекс 64583 Р — 01121